Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ,
БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 122 (15745) | 1981 оной майн 28, четверг | Сэн 2 мүнгэн.

ПРОГРАММА АМЖАЛТАТАЙГААР ДҮҮРГЭГДЭЭ

КОСМОНАВТНУУД ВЛАДИМИР КОВАЛЕНОК БОЛОН ВИКТОР САВИНЫХ ГАЗАРТАА БУСАЖА ЕРЭБЭ

ТАСС-ай МЭДЭЭСЭЛ

Замбуулинай эрдэм шэнжэлгын «Салют-6» — «Союз» комплекс дээрэ ниидэлгын хараалагдаһан программые амжалтатайгаар дүүргэһэнэй һүүлээр космонавтнууд, нүхэд Коваленок Владимир Васильевич ба Савиных Виктор Петрович 1981 оной майн 26-да Москвагай сагаар 16 час 38 минутада Газартаа бусажа ерэбэ.

«Союз Т-4» онгосын бууулгын аппарат Советскэ Союзай хараалагдаһан газар дээрэ, Джезказган хотоһоо зүүлжээ 125 километртэ бууһан байна.

Нүхэд В. В. Коваленок ба В. П. Савиных 1981 оной мартын 12-то «Союз Т-4» онгосо дээрэ ниидэжэ эхилээ һэн. Харин майн 13-да замбуулинай «Салют-6» — «Прогресс-12» комплекстой онгосын залгалдан холбоолдоһоной һүүлээр космонавтнууд хүдэлжэ эхилээ.

75 суудхэ соо ниидэхэ үедөө космонавтнууд ашаанай «Прогресс-12» онгосын ашаа буулгаһан, станцие саашадань ашаглаха зорилгоор станци дээрэ шухала хэрэгтэй һоргылэмжыч хэмжээ ябуулгануудые үнгэргэһэн, хараалагдаһан шэнжэлгэнүүд болон туршалгануудые сум дүүргэһэн байна.

Эрдэм наукын элдэб һалбаринуудай ба арадай ажахын аша туһада үнгэргэгдэдэг геофизическэ шэнжэлгэнүүд экипажай хүдэлмэриин программада ехэ һуури эзэлһэн байна. Энэ зорилгоор космонавтнууд газарай нюруне ба дэлхэйн океан далайн акваторие адаглан шэнжэлһэн, фото-зурагыень буулгаһан байна.

Замбуулинай ниидэлгын эрхэ байдалда материалнуудые абаха зорилгоор «Сплав», «Кристалл» ба «Пион» түхеэрэлгэнүүд дээрэ туршалганууд хэгдээ. Хүнэй бэе махабадада, ургамалнуудай хүгжэлтэдэ замбуулинай ниидэлгын нүлөөлэлгые шэнжэлэн шудалха талаар замбуулинай комплексын экипаж медико-биологическа олон тосто шэнжэлгэнүүд болон туршалгануудые хэһэн байна.

Социалис оронуудай хани харилсаанай «Интеркосмос» программын үндэһөөр замбуулинай «Салют-6» — «Союз» комплекс дээрэ космонавтнууд Владимир Коваленок ба Виктор Савиныхтэй хамта Монголой Арадай Республикын ба Румыниин Социалис Республикын эрхэтэдэй хабаадалгатайгаар уласхоорондын экипажнууд хүдэлөө.

1977 оной сентябриин 29-дэ замбуулин худар гаргагдаһан «Салют-6» станци дээрэ гол табан экспедициин программа дүүргэгдэһэн, 11 экспедици ошожо хүдэлһэн байна.

Эрдэм-техникын элдэб һалбаринуудта үргэнөөр хэрэглэгдэхэ үнэтэ мэдээсэлнүүдые космонавтнууд абаа.

1978 оной мартһаа 1981 оной май болотор замбуулинай совет «Союз» онгосо ба «Салют-6» гэһэн научна станци дээрэ уласхоорондын юһэн экипажай ниидэлгэ бэелүүлэгдээ. Чехословакиин Социалис Республикын, Польшын Арадай Республикын, Германиин Демократическа Республикын, Болгариин Арадай Республикын, Венгриин Арадай Республикын, Вьетнамай Социалис Республикын, Кубын Республикын, Монголой Арадай Республикын ба Румыниин Социалис Республикын эрхэтэд совет космонавтнуудтай хамта Газар шадарай замаар хүдэлөө.

Советскэ Союзай болон Наукануудай национальна академинуудай эрдэмтэдэй суг хамта зохёон хараалһан научна шэнжэлгэнүүдые бэелүүлгэдэ «Интеркосмосой» программада хабаададаг оронуудта бүтээгдэһэн аппаратура хэрэглэгдэһэн байна. Социалис хани харилсаата оронуудай эрдэмтэдэй бэлдэһэн «Салют-6» станци дээрэ хэгдэхээр түсэблэгдэһэн суг хамтын шэнжэлгэнүүд болон туршалгануудай программа сум дүүргэгдэбэ.

Эрдэм шэнжэлгын «Салют-6» станци дээрэ хүдэлмэриин үргэн ехэ программые амжалтатайгаар дүүргэлгэ, дүрбэн жэлэй туршада замбуулинай «Союз» ба «Союз Т» түхэлэй 20 онгосо, тэрэшэлэн «Прогресс» гэһэн ашаанай 12 онгосо бэлдэжэ гарһан үшар эрдэм шэнжэлгын, конструкторска олохон коллективүүдэй, космонавтнуудай экипажнуудай, космодромой, ниидэлгые залан хүтэлхэ түбэй, космонавтнуудые бэлдэхэ түбэй мэргэжэлтэдэй эбтэй эетэй ажал ябуулгын үрэ дүн болоно.

Замбуулинай эрдэм шэнжэлгын «Салют-6» станциин ниидэлгэ халаа саг үргэлжэ хүдэлдэг жолоодоглодог эрдэм-шэнжэлгын комплекснүүдые байгуулха замда шэнэ шата болоно, тэрэ ороной замбуулинай техникын гайхамшагта түйлалта болон космонавтикын түүхэдэ орохо байна.

„САЛЮТ-6"—„СОЮЗ" ГЭЖЭ ЗАМБУУЛИНАЙ ЭРДЭМ-ШЭНЖЭЛГЫН КОМПЛЕКС ДЭЭРЭ УДААН САГАЙ ТУРШАДА ЗАМБУУЛИНАЙ ДАЙДА СООГУУР НИИДЭЛГЭНҮҮДТЭ, „ИНТЕРКОСМОС" ГЭДЭГ ПРОГРАММААР УЛАСХООРОНДЫН ЭКИПАЖНУУДАЙ НИИДЭЛГЭНҮҮДТЭ БЭЛДЭЛГЭДЭ, ТЭДЭНИИЕ АМЖАЛТАТАЙГААР БЭЕЛҮҮЛГЭДЭ ХАБААДАҺАН ЭРДЭМТЭДТЭ, КОНСТРУКТОРНУУДТА, ИНЖЕНЕРНҮҮДТЭ, ТЕХНИГҮҮДТЭ, ХҮДЭЛМЭРИШЭД БОЛОН КОСМОНАВТНУУДТА, БҮХЫ КОЛЛЕКТИВҮҮД БА ЭМХИНҮҮДТЭ

Хүндэтэ нүхэдүүд!

Манай социалис Эхэ орон замбуулинай дайдые амгалан байдалай аша туһада ашаглалгада шэнэ гайхамшаг шалта түйлаба. «Салют-6» — «Союз» гэжэ замбуулинай эрдэм-шэнжэлгын комплекс дээрэ совет космонавтнуудай удаан саг соо ниидэлгэнүүдэй, «Интеркосмос» гэжэ программаар уласхоорондын экипажнуудай ниидэлгэнүүдэй программа амжалтатайгаар дүүргэдээ.

Замбуулинай дайдые шэнжэлхэ, ашаглаха талаар Советскэ Союзай түйлаһан элитэ ехэ амжалтанууд бүхы дэлхэй дээрэ үргэнөөр мэдээжэ юм. СССР-эй эрдэмтэн Ю. А. Гагарин хорин жэлэй урда тээ «Восток» гэжэ онгосодо һуужа, замбуулинай дайда соогуур 108 минутын туршада түрүүлжэ ниидээ һэн. «Салют-6» гэжэ замбуулинай научна станци дүрбэн жэл найман һарын турша ниидэжэ ябана. Тиихэдээ энэ жэлэй турша соо жолоодоглодог ниидэнэ. Иимэ удаан саг соо замбуулинай программа түрүүлхэеэ бэелүүлэгдээ. Амгалан байдалай аша туһада замбуулинай дайдые ашаглалгын түсэбүүдые КПСС-эй хүтэлбэри доро замбуулинай сэхээр бэелүүлжэ байһан совет хүнүүдэй шэн габьяата ажалай ашаар энэ түйлагдаха аргатай болоо.

[illegible] ехэ эрдэм наукые хүгжөөлгэдэ, арадай ажахыда бодотоор хэрэглэгдэхын аша туһада «Салют-6» гэжэ замбуулинай станци дээрэ физическэ, астрофизическэ, технологическа, физико-техническэ ба медико-биологическа үргэн ехэ шэнжэлгэнүүд, туршалганууд хэгдээ. Газарай байгаалиин нөөсэ баялигуудые үргэнөөр шэнжэлхэ хүдэлмэри ябуулагдаа. Советскэ Союзай ба бусад социалис оронуудай газар дайдын фото-зурагууд буулгагдаа. Замбуулинай замаар ниидэлгын эрхэ байдалда элдэб материалнуудые абаха, металл гүйлгэхэ технологиие туршалгын ехэ дүй дуршэл нөөсэлэгдөө. Арадай ажахын элдэб һалбаринуудай эрдэм-шэнжэлгын ба үйлэдбэриин эмхинүүд туршалгануудай, шэнжэлгэнүүдэй үрэ дүнгүүдые хэрэглэнэ. Дэгдэн хөөрэлгын эрхэ байдалда шэнэ материалнуудай түхэл шэнжэнүүд абтаһан байна.

«Прогресс» гэжэ автомат ашаанай онгосонуудай туһаламжаар «Салют-6» гэжэ станцие түлишөөр, элдэб материалнуудаар, түхеэрэлгээр, приборнуудаар таһалгарлагүй хангалгын тон шэнэ гурим ехэ ашаг үрэтэй байһанаа харуулаа. Замбуулинай станциин зарим түхеэрэлгэ хэрэгсэлнүүдые һэльбэн шэнэлхэ талаар заһабарилга-һаргылэмжын орёо хүдэлмэри амжалтатайгаар бэелүүлэгдэжэ, тэрэниие удаан саг соо хүдэлгэхэ арга олгоһон байха юм. «Салют-6» станцитай хэмтаараа ниидэлгын үедэ «Союз Т» гэжэ замбуулинай һайжаруулагдаһан онгосо амжалтатайгаар туршагдаһан, шалгагдаһан байна. Тэрэниие хэрэглэлгэ замбуулинай дайда шэнжэлгын ашаг үрые эрид дээшэлүүлхэ арга олгоо. Һэлгэгдэдэг экипажнуудтай замбуулинай станцинуудай удаан саг соо ниидэлгые туршан шалгаха шухала шата дүүрэбэ. Саг үргэлжэ хүдэлдэг замбуулинай эрдэм-шэнжэлгын комплекснуудые байгуулгын хараа түсэбүүдые нээһэн шэнэ баримтанууд абтаһан байна.

«Интеркосмос» гэдэг программын үндэһөөр замбуулинай дайдые амгалан тайбан зорилготойгоор шэнжэлхэ, хэрэглэхэ талаар социалис оронуудай эрдэмтэдэй хамтаараа хэһэн хүдэлмэри «Салют-6» гэжэ станциин ниидэхэ үедэ саашадаа хүгжөөгдэбэ. Советскэ Союзай, Чехословакиин Социалис Республикын, Польшын Арадай Республикын, Германиин Демократическа Республикын, Болгариин Арадай Республикын, Венгриин Арадай Республикын, Вьетнамай Социалис Республикын, Кубын Республикын, Монголой Арадай Республикын ба Румыниин Социалис Республикын космонавтнуудһаа бүридэһэн уласхоорондын юһэн экипаж замбуулинай станци болон замбуулинай онгосонууд дээрэ амжалтатайгаар ниидэһэн байгаа. Советскэ Союзай ба социалис хани нэгэдэлтэ бусад оронуудай эрдэмтэдэй бэлдэһэн программаар замбуулинай дайдада хэгдэһэн хамтын научна шэнжэлгэнүүд халаа социалис оронуудай хани барисаанай, аша үрэ ехэтэй харилсаанай толотомо гэршэ жэшээ болоно.

Удаан саг соо үргэлжэлһэн табадахи экспедици «Салют-6» — «Союз» гэжэ замбуулинай эрдэм-шэнжэлгын комплекс дээрэ хэгдэһэн ехэ хүдэлмэриие амжалтатайгаар түгэсхэбэ. Космонавтнууд Владимир Васильевич Ковалёнок, Виктор Петрович Савиных 75 суудхэ соо ниидэхэдээ, үргэн ехэ программа амжалтатайгаар бэелүүлһэн байна. Энэ ниидэлгын үедэ ехэ научна шэнжэлгэнүүд, туршалганууд сум дүүргэгдэһэ, Монголой Арадай Республикын, Румыниин Социалис Республикын космонавтнуудай хабаадалгатай уласхоорондын экипажнууд станци дээрэ ошожо, хүдэлмэри хээ.

Ниидэлгээ амжалтатайгаар дүүргэжэ, Эхэ ороноойнгоо хүндэтэй даабарие эрхим һайнаар дүүргэһээртнай таанадта, хүндэтэ нүхэд Владимир Васильевич Ковалёнок, Виктор Петрович Савиных, үнэн зүрхэнэй амаршалга хүргэнэбди.

«Салют-6» гэжэ станциин замбуулинай дайдада хүдэлхэ үедэ удаан саг соо жолоодоглодог табан ниидэлгэ хэхэ, арбан нэгэн экспедициин ошожо хүдэлхэ гээшэ замбуулинай өөрсэ шухаг туршалга болоно. Эсэгэ ороной замбуулинай техникэ эрхим шанартай, бата бэхи байһанаа харуулаа.

Замбуулинай дайдые шэнжэлгэдэ шэнэ амжалта түйлаһаарнь Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитет, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум, СССР-эй Министрнүүдэй Совет удаан сагай туршада жолоодоглодог замбуулинай ниидэлгэнүүдые, «Салют-6» — «Союз» гэжэ замбуулинай эрдэм-шэнжэлгын комплекс дээрэ «Интеркосмос» гэдэг программын уласхоорондын экипажнуудай ниидэлгэнүүдые бэлдэлгэдэ, тэдэниие амжалтатайгаар бэелүүлгэдэ хабаадаһан эрдэмтэдые, конструкторнуудые, инженернүүдые, техникүүдые, хүдэлмэришэдые, космонавтнуудые, Космодромой, Ниидэлгэ залан хүтэлхэ түбэй, Космонавтнуудые бэлдэхэ түбэй, командно-хэмжэлгын ба бэдэрэлгэ-абаралгын комплекснуудай мэргэжэлтэдые, бүхы коллективүүдые, эмхинүүдые халуунаар амаршална.

Эсэгэ ороной космонавтикын шэнэ амжалта КПСС-эй XXVI съезд дээрэ табигдаһан эрдэм, техникын ба арадай ажахын аша туһада замбуулинай дайдые саашадань шэнжэлхэ, ашаглаха талаар арбан нэгэдэхи табан жэлэй зорилгонуудые шиидхэлгэдэ шухала хубита болохо байна.

Эб найрамдалай, хүгжэлтэ дэбжэлтын, дэлхэйн бүхы хүнүүдэй аша туһада замбуулинай дайдые шууд сэхээр шэнжэлхэ гэһэн харюусалгатай хүдэлмэридэ шэнэ амжалта түйлахыетнай таанадта, хүндэтэ нүхэдүүд, хүсэнэбди.

КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕТ | **СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМ** | **СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕТ**

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

УКАЗ

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ ГЕРОЙ СССР-эй ЛЕТЧИК-КОСМОНАВТ НҮХЭР В. В. КОВАЛЕНОГЫЕ ЛЕНИНЭЙ ОРДЕНООР, «АЛТАН ОДОН» ГЭЖЭ ХОЕРДОХИ МЕДАЛЯАР ШАГНАХА ТУХАЙ

«Салют-6» — «Союз» гэжэ замбуулинай эрдэм-шэнжэлгын комплекс дээрэ удаан сагай туршада замбуулинай дайда соогуур амжалтатайгаар ниидэһэнэйнь, тиихэдээ эрэлхэг зориг, баатаршалга гаргаһанайнь түлөө Советскэ Союзай Герой СССР-эй летчик-космонавт нүхэр **Коваленок** Владимир Васильевичые **Ленинэй** орденоор, **«Алтан Одон»** хоёрдохи медаляар шагнаха.

Советскэ Союзай Герой нүхэр В. В. Коваленогой баатарые хүндэлэлдэ Геройн эхэ нютагта бронзо бюст та[illegible]

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. БРЕЖНЕВ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1981 оной майн 26.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

УКАЗ

НҮХЭР В. П. САВИНЫХТЭ «СССР-эй ЛЕТЧИК-КОСМОНАВТ» ГЭҺЭН НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

«Салют-6» — «Союз» гэжэ замбуулинай эрдэм-шэнжэлгын комплекс дээрэ замбуулинай дайда соогуур ниидэһэнэйнь түлөө нүхэр **Савиных** Виктор Петровичто **«СССР-эй летчик-космонавт»** гэһэн нэрэ зэргэ олгохо.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. БРЕЖНЕВ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1981 оной майн 26.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

УКАЗ

ЛЕТЧИК-КОСМОНАВТ НҮХЭР В. П. САВИНЫХТЭ СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ ГЕРОЙН НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

«Салют-6» — «Союз» гэжэ замбуулинай эрдэм-шэнжэлгын комплекс дээрэ удаан сагай туршада замбуулинай дайда соогуур амжалтатайгаар ниидэһэнэйнь, тиихэдээ эрэлхэг зориг, баатаршалга гаргаһанайнь түлөө летчик-космонавт нүхэр **Савиных** Виктор Петровичто **Ленинэй** орден, **«Алтан Одон»** гэжэ медаль барюулалгатайгаар **Советскэ Союзай Геройн** нэрэ зэргэ олгохо.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. БРЕЖНЕВ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1981 оной майн 26.

[Бү]хэсоюзна зүблөөн

[illegible] Гүрэнэй аюулгүйе хангаха комитедэй органуудай болон сэрэгүүдэй хүдэлмэришэдэй бүхэсоюзна зүблөөн майн 25—26-да боложо үнгэрбэ. КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүд болон КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэһэн үндэһэ болгоһон хэлэлгэнүүдэй үндэһэн дээрэ Эхэ оронойнгоо аюулгүйе хамгаалгатай холбоотой асуудалнуудые зүблөөндэ хэлсэгдэбэ гэжэ ... КПСС-эй Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй КГБ-гэй түрүүлэгшэ Ю. В. Андропов энэ асуудалаар элидхэл хээ.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев суглааргашадта халуунаар угтагдажа, зүблөөнэй хүдэлмэридэ хабаадалсаа.

КПСС-эй Центральна Комитедтэ, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневтэ зүблөөндэ хабаадагшад амаршалга эльгээгээ. Манай социалис Эхэ ороной аюулгүй байдалые хангаха талаар партиин табиһан зорилгонуудые бэелүүлхын түлэ бүхы хүсэ шадалаа элсүүлхэбди гээд тэдэ найдуулаа.

(ТАСС).

ЭРИЛТЭ ЕХЭТЭЙ ХАРАА ШЭГЛЭЛТЭЙГЭЭР

Продукциин шанарые ба техническэ хэмжээе һайжаруулха, металл алмаха асуудалнуудта машина бүтээгшэдэй бүхэсоюзна зүблөөн зорюулагдана. Майн 26-да Москвада. Союзүүдэй байшангай Колонно залда тэрэ нээгдэбэ.

Нүхэд А. П. Кириленко, Н. А. Тихонов, В. И. Долгих, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшонор, СССР-эй Наукануудай академиин президент А. П. Александров, министерствэнүүд болон албан зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд, ехэ ехэ мэргэжэлтэд, инженернүүд, эрдэмтэд зүблөөнэй хүдэлмэридэ хабаадалсана.

Нүхэр Л. И. Брежневэй зүблөөндэ хабаадагшадта эльгээһэн амаршалгые суглааргашад нэгэмэ альга ташалгаар угтаа. А. П. Кириленко амаршалгын текстые соносхон уншаа.

Эрдэм, техникын болон үйлэдбэриин ехэ хүсэтэйгөөр ороноймнай машина бүтээгшэд табан жэлээ эхилбэ. Арадай ажахын эрдэм, техникын дэбжэлтые бүхы дээрэнь тодорхойлдог продукци бүтээн гаргадаг хүсэнүүд улам хүтжөө.

Арадай ажахын хүтэлбэрилэгшэд, инженернүүд, эрдэмтэд эрилтэ ехэтэй хараа шэглэлтэйгээр амжаһан түйлалтануудаа сэгнэбэ. Тобшолбол, зарим тухайлэй машинанууд, түхеэрэлгэнүүд болон приборнуудай техническэ хэмжээн мүнөөнэй ехэ эрилтэнүүдтэ үшөөл харюусанагүй гээд тэмдэглэгдэһэн байна.

80-яад онуудта арадай ажахын техникые шэнэдхэн һэльбэжэ түгэсхэгдөө, мүнөө машина бүтээлгын продукциин шанарые эрид һайжаруулха зорилго түрүүшын ээлжээндэ табигдана.

Машина бүтээлгын шухалын шухала продукциин техническэ хэмжээ болон шанарые, үйлэдбэриие оньһожоруулгын ба автомадаар хангалгын хэмжээе горитойгоор тодорхойлхо хэрэгтэ ехэ үүргэ дүүргэдэг ороной түрүү заводуудай болон нэгэдэлнүүдэй үүргэ тодорхой зорилгонууд зүблөөн дээрэ табигдаһан байна.

(ТАСС).

АЛБАНАЙ ХЭРЭГЭЭР МОСКВА ЕРЭБЭ

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй болон Совет правительствын уряалаар Иорданиин Хашимитскэ королевствын король Хусейн Бен Талал хани ёһоной албанай хэрэгээр майн 26-да Москва ерэбэ.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежнев, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Тихонов, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, бусад тусхай тушаалтад Хусейн Бен Талалые аэродром дээрэ угтаба.

(ТАСС).

ХАНИ БАРИСААНАЙ ОРШОН БАЙДАЛДА

СССР-эй Верховно Соведэй Президиум, СССР-эй правительство Иорданиин Хашимитскэ королевствын король Хусейн Бен Талалай хүндэлэлдэ майн 26-да Кремлиин Ехэ ордон соо сайлалга хэбэ.

Хусейн Бен Талалтай хамта энэ сайлалга дээрэ тэрэниие үдэшэжэ ябаһан албан тушаалта хүнүүд байлсаа.

Совет талаһаа сайлалга дээрэ Л. И. Брежнев, А. А. Громыко, Н. А. Тихонов, Д. Ф. Устинов, П. Н. Демичев, В. В. Кузнецов, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй ба СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэнэрэй орлогшонор, СССР-эй министрнүүд, СССР-эй гүрэнэй комитедүүдэй түрүүлэгшэнэр, албан тушаалта бусад хүнүүд байлсаба.

Энэ сайлалга дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежнев үгэ хэлэһэн байна.

Нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэ

Үндэр дээдэ тушаалта!

Иорданиин хүндэтэ айлшад!

Нүхэдүүд!

Советскэ Союзда хани барисаата ёһоор айлшалжа ерэһэн Иорданиин үндэр тушаалта айлшание амаршалхадаа, үнэн зүрхэнһөө баярланаб. Манай оронуудай хоорондохи харилсаанууд амжалтатайгаар хүгжэнэ гэжэ энэ айлшалалга, мүн һая эхилһэн совет-иордан хэлсээнүүд үнэншэмэ тодоор гэршэлнэ.

Иордани—ехэ бэшэ гүрэн мүн. Зүгөөр гүрэнүүдэй политическэ байдал тэдэнэй газар дайдын хэмжээгээр, улад зонойнь тоогоор тодорхойлогдодог бэшэ юм. Тэрэ халаа уласхоорондын хэрэгүүдтэ тэдэнэй баримталдаг хараа шугамаар, дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангаха хэрэгтэ тэдэнэй оруулдаг хубитаар тодорхойлогдодог гээшэ.

Бүхы гүрэнүүдэй, ехэшье, багашье гүрэнүүдэй, имагтал хамтын хүсэлэл оролдолгоор эб найрамдал—арад бүхэнэй бэеэ дааһан эрхэнүүдые хүндэлхэ, зарим нэгэн оронуудай нүгөөдүүлэйнгээ хэрэгүүдтэ хамааралсахагүй гэһэн үндэһэ һуури дээрэ тогтоогдоһон үнэн зүб эб найрамдал аршалан хамгаалжа, бэхижүүлжэ болохо юм.

Энэ зорилго халаа Совет гүрэнэй гадаадын политикын ажал ябуулгада гол шухалань байгаа, байһааршье. Энэ зорилгые шиидхэлгэдэ һаяшаг Советскэ Союзай дэбжүүлһэн бүтэмжэтэй һайн шэнэ хэдэ хэдэн дурадхалнууд зорюулагданхай юм. Эдэ дурадхалнууд Дүтын Зүүн зүгтэхи байдалые политическэ ёһоор гуримшуулгые түйлаха тушаа хамтын шэнэ хүсэлэл оролдолго тухай дурадхалыешье хабаадуулна гээшэ.

Уласхоорондын олохон асуудалнуудаар, нэн түрүүн Дүтын Зүүн зүгтэ бата бэхи үнэн зүб эб найрамдал тогтоохо асуудалаар Советскэ Союз болон Иорданиин баримталдаг хараа бодолой дүтэрхы байһые бидэ хангалтатайгаар тэмдэглэнэбди.

Мүнөө энэ район дээгүүр дахинаа хара үүлэнүүд бөөгнэржэ байна. Ливанда хэдэг Израилиин ээрхэг түримхэй ябуулганууд Дүтын Зүүн зүгые аюулта байдалай эрмэгтэ хүргөө.

Бэеэ даанхай ондоо гүрэндэ Израиль агаарһаа, газар дээрэһээ гү, али далай дээрэһээ сохилто үгэхэ юрэдөө ямар эрхэтэй гээшэб гэжэ асуугдана?

Тэрэнэй ээрхэг түримхэй эдэ ябуулгануудай хойшолонгуудай түлөө харюусалгые Израильда бэшэ, харин тэрэндэ харюугай сохилто үгэдэг гүрэндэ ямар удхатайгаар тохожо болохо гээшэб?

Тиимэ эрхэ Израильда хэншье үгөөгүй, эндэ ямар нэгэн удха тухай хэлэжэ боломоор юм һаань, энэ халаа империалис дээрмэдэлгын удха гээшэл даа.

Израилиин ээрхэг түримхэй ябуулгые эрид болюулха, Дүтын Зүүн зүгтэ шэнэ дай хүүлэхэгүй гээшэ энэ райондо амгалан ба тогтууритай байдалда дуратай, мүн Ливаниие бэеэ даанхай, газар дайдынгаа талаар нэгэн бүхэли гүрэн зандань үлөөхэ дуратай бүгэдэ хүн зоной сэхэ үялгань мүн. Даб дээрэ үшөө арга боломжын байһанда, Ливан тушаа гарадаг шунэхайралгые болюулха, сэрэгэй тулалдаае уридшалан зайсуулха гээшэ шухала байна.

Мүнөө Ливанда боложо байгаа үшар хэрэгүүд халаа Дүтын Зүүн зүгтэхи зүрилдөөе бүхыдэнь гуримшуулха саг ерээ, үни хада ерээ гэжэ бүхы дэлхэйдэ дахинаа эрид хүрсаар һануулна.

Тэрэниие амгалан ёһоор гуримшуулха гэхэлэ «хоёр томо гүрэнүүдэй мэсэрхэлдээн» һаад ушаруулна гээд заримдаа хэлсэдэг. Зүгөөр бидэ хэнтэйшье мэеэрхэлдэнэ бэшэбди, мэеэрхэлдэхэ дуратай бэшэбди. Харин мэеэрхэлдээн тухай үгэ хүүрнүүд эндэ үзэгдэжэ байгаа байдалай юрэл халхабшань болоно бшуу.

Нэгэ томо гүрэн — Америкын Холбоото Штадууд — энэ районие нюдаргадаа таһа бажууха хүсэлэнтэй ха. Тэрэ хадаа бэеэ даанхай гүрэнүүдтэ өөрынгөө дура зориг баадхаха гэжэ эрмэлзэнэ, Синайн шатамал халуун сүл губи байгаашье һаань, тэрээн руу өөрынгөө зэбсэгтэ хүсэнүүдээр шурган орохо гэжэ һэдэнэ. Энэ томо гүрэн Техасай гү, али Калифорниин газар доро хэбтэһэн байгаалиин баялигууд шэнгеэр Дүтын Зүүн зүгэй байгаалиин баялигуудта хандана гээшэ ха.

Харин нүгөөдэ томо гүрэн — Советскэ Союз — тиимэрхүү ямаршье булимтархы ябадал гарганагүй. Дүтын Зүүн зүгэй оронуудай байгаалиин нөөсэнүүдтэ ямар нэгэн эрхэ манда бии гэжэ бидэ тоолоногүйбди. Эдэ оронуудай хуурмаг нэрэтэ харгалзагшад гээшэбди гэжэ бидэ өөһэдыгөө дурадхана бэшэбди.

Бидэ имагтал нэгэл юумэ — Дүтын Зүүн зүгтэ үнэн зүб, бата бэхи эб найрамдал хүсэнэбди. Эндэхи бүхы оронуудтай аятай һайн харилсаануудые тогтоохо гэжэ бидэ хүсэнэбди.

БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ЭЭЛЖЭЭТЭ ЗАСЕДАНИ

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй ээлжээтэ заседани болобо. Заседаниие Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ **Б. С. Семенов** хүтэлбэрилөө.

Түрүүшээр Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй гурбадахи сессиин зүбшэн хэлсэхэ зүйлнүүд заседани дээрэ баталагдаба.

КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдһээ үндэһэлэн Буряадай АССР-эй арадай депутадуудай Соведүүдэй бэелүүлхэ зорилгонууд тухай, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй саг үргэлжын комиссинуудай бүридхэлые зарим тэды хубилгаха тухай, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указуудые баталха тухай асуудалнууд сесси дээрэ зүбшэн хэлсэгдэхэ байна.

Удаань республикын арадай хиналтын комитедэй хүдэлмэри тухай комитедэй түрүүлэгшэ **И. П. Зинченко** тоособо. Энэ тоосоое зүбшэн хэлсэлгэдэ республикын прокурор Б. Ц. Цыденжапов, Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүн, КПСС-эй Загарайн райкомой нэгэдэхи секретарь Ю. Р. Дмитриев болон бусад хабаадалсаба.

Верховно Соведэй Президиумэй заседани дээрэ бусадшье шухала асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэжэ, тогтоолнууд баталан абтаба.

БУРЯАДАЙ АССР-эй АРБАДАХИ ЗАРЛАЛАЙ ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ГУРБАДАХИ СЕССИИН НЭЭГДЭХЭ ТУХАЙ

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй гурбадахи сесси мүнөөдэр, майн 28-най үглөөнэй 10 сагта Соведүүдэй байшангай конференц-зал соо нээгдэхэ.

Старейшинэнүүдэй Соведэй заседани Соведүүдэй байшангай конференц-зал соо үглөөнэй 9 сагһаа эхилхэ.

Ерэһэн депутадууд ба сессидэ уригдаһан хүнүүд Соведүүдэй байшангай конференц-зал соо үглөөнэй 9 сагһаа 10 саг болотор бүридхэлдэ абтаха.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

ТОН АНХАРАЛТАЙГААР ХАНДАХА ХЭРЭГ

Ажалшадай бэшэгүүдэй, тэдэнэй оруулһан дурадхалнуудай үгэ ехэ удха шанартай, олониитэ болон партиин хоорондо холбоо байгуулагша гол шухала һудаһан байһан тушаа КПСС-эй XXVI съезд дээрэ нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэһэн элидхэл соо онсо тэмдэглэгдэв. Тэдэ тодорхойлогдоһон заабаритай зохилдуулан, ажалшадһаа ороһон бэшэг ба дурадхалнуудые шиидхэхэ хэрэг саашадань һайжаруулха хэмжээнүүд тухай КПСС-эй ЦК-гай тогтоол тунхаглагдаа байна.

һүүлэй арбаад жэлэй туршада манай партиин Центральна Комитет, совет правительство болон СССР-эй Верховно Совет энэ асуудалда ехэ анхаралаа хандуулһан, тусгаар тогтоолнуудые, мүн Указ абаһан байна. Партийна, гүрэнэй болон ниитын органуудта ямар нэгэн асуудалтайгаар ажалшадай хандалга, гомдолоо мэдүүлхэ, гүйлтэ бариха, дурадхалнуудые оруулха ушар хадаа хүнэй эрхэнүүдые сахин хамгаалха, гүрэнэй аппарат ба хүн зоной хоорондохи холбоо барисаа бэхижүүлхэ, ажахын, социально-соёлой холын хараата асуудалнуудые шиидхэлгэдэ тон шухала хэрэгтэй болохо мэдээсэлнүүдые суглуулха зэбсэг болоно. Тэрэшэлэн үйлэдбэри болон социально-соёлой хэрэг хүтэлбэрилгэдэ ажалшадые эдэбхитэйгээр хабаадуулха арга дүршэл мүн байһые бидэ ойлгонобди.

Энэ асуудалай байдал тушаа тогтохынгоо урда тээ манай посёлок тухай, манай комбинат тухай богонихоноор тоггохо хүсэлэнтэйб.

Манай Селенгинск посёлок шэнэ газарта тогтоһон залуу һуурин гээшэ. Тиимэ байбашье, түргөөр ургана, түхэл шэнжэнь хубилна, хүгжэнэ. Үнгэрһэн арбадахи табан жэлэй жэл бүхэндэ дунда зэргээр 10 мянганһаа үлүү дүрбэлжэн метр хэмжээтэй байрын гэрнүүд баригдаа. Эдэ жэлнүүдтэ 280 һууритай үхибүүдэй саад, 580 хүнэй ажаһууха хамтын байра гэхэшэлэн хэдэн олон объектнүүд бодхоогдоо. Посёлогые болбосон түхэлтэй болгохо, ногооруулха талаар ехэ хүдэлмэри хэгдээ.

Посёлогой хүн зон улам олон болоно. Мүнөө манай энэ һууринда 15 мянга гаран хүн ажаһууна. Тэдэнэй диилэнхи олониинь залуушуул. Тобшолходо, жэл бүхэндэ 600 гаран шэнэ бүлэнүүд мүндэлнэ. Манай предприятиин коллективтэ хүдэлхөөр гол түлэб дүтэ тойроной тосхонуудай залуушуул ерэдэг гээшэ. Целлюлозо-картоной үйлэдбэриин мэргэжэлтэд манай ороной бусад нютагуудһаа мүн лэ олоороо манай эндэ нютагжан түбхинэнэ.

Сэлэнгын целлюлозо-картоной комбинат мүн лэ залуу предприяти, долоодохи жэлээ ашаглагдажа байна. Эндэ хорин үндэһэ яһатанһаа нэгэдэһэн гурбан мянга шахуу хүнүүд янза бүриин хүдэлмэридэ хабаадана. Манай коллектив нилээд тогтонижожо, бэхижэжэ байнхай. Хүнүүдэй предприятиһаа гаража ошолго жэлһээ жэлдэ үсөөрнэ, ажалай журам һайжарна, үйлэдбэриин болбосорол дээшэлнэ. Юрэдөө проектээр хараалагдаһан хүсэндөө комбинадмай орохоёо байна гэжэ хэлэлтэй.

Гадна комбинадтаймнай зэргэлээд, промышленна шэнэ предприятинууд байгуулагдана. Мал ажалда хэрэгтэй машинануудые бүтээн гаргадаг туршалгын завод һая ашаглалгада оруулагдаа, Госкомсельхозтехникын предприятинууд хүдэлнэ, холимол тэжээлэй заводой барилга эхилэнхэй.

Посёлогой иимэ үргэн алхасатай ургалта хадаа ехэ урмашамаар, баярламаар зүйл лэ даа. Гэхэтэй хамта энэ хүгжэлтэ орёо байдал ушаруулна. Түбхын түрүүндэ улам олошоржо байһан хүн зониие гэр байраар, ажаһуудалай хэрэглэмжээр хангалгын асуудалнууд саг соогоо, һанаһан соо шиидхэгдэнэгүй.

Промышленна эд бараан, мебель болон бусад шухала хэрэгсэлнүүд дуталдана. Хүн зониие эдеэ хоолой зүйлнүүдээр хангалгын асуудалые худалдаа наймаанай эмхи зургаанууд мүртэйгөөр шиидхэнэгүй. Эдэ мэтын бусад дутагдалнууд ушарһаар. Энээнһээл уламжалан, манай посёлогой зарим хүнүүд иишэ тиишэнь гомдол, гүйлтэ барина, мэдүүлгэ ябуулна. Эдээнэй зүб үгыень шиидхэхын тула ехэ саг, ехэ хүсэн зоруулагдана.

Тиимэ байха ёһотойшье. Хүн зоной ажабайдалай үдэр бүриин хэрэгцээнүүдтэ анхаралаа хандуулаагүйдэ аргагүй.

Ажалшадые эдеэ хоолой зүйлнүүдээр хангалгые, ажал дээрэхи байдалыень, ажаһуудалайнь гэр байрын байдалые һайжаруулха талаар олон тоото хэмжээнүүд абтаһан, хэмжээ болон үйлсэ ябуулагдаһан байна. Илангаяа предприятиин дэргэдэ хамһабарин ажахы бии болгохо асуудалда ехэ анхарал хандуулагдаа. Ажахын теплицэнүүд магазинуудта, столовоонуудта, үхибүүдэй садуудта зургаануудта, үгэрсэ, помидор, мангир ородог болоо. Гахайн фермэ түрүүшынгээ продукци үгэжэ эхилээ. Абтаһан энээхэн нэгэ хэмжээн посёлогой хүн зоной ажабайдалда урагшатай нүлөө үзүүлжэ шадаа. Элдэб шалтагаанһаа уламжалһан гомдолнуудай, мэдүүлгэнүүдэй комбинадай захиргаанда, парткомдо, завкомдо оролго эли бодо үсөөрһэн байха юм.

Ажалшадһаа ороһон бэшэг болон дурадхалнуудые шиидхэхэ хэрэгые посёлогтохи партийна эхин организацинууд саг үргэлжын хиналта дороо абанхай. Поселково Соведэй гүйсэдкомой заседани дээрэ 1979—1980 онуудай туршада Сэлэнгын ЦКК-гай, 8-дахи СМУ-гай, Брянскын ОРС-ын, хилээмэнэй заводой, түмэр-бетон хэрэгсэлнүүдэй заводой хүтэлбэрилэгшэд энэ асуудалаар тоосоо бариһан байна. Тэрэ тогтоолые бэелүүлэн, хубиингаа хэрэгээр ерэһэн хүнүүдтэй уулзалгын гурим, саг наринаар баримталагдадаг болоо. Хүнүүдэй үгүүлһэн гомдол гү, али дурадхал, ушар шалтагааниинь тусхай дэбтэр дээрэ бэшэгдэдэг, тэдэнэй хэр зэргэ бэелүүлэгдэжэ, бүтэжэ байһаниинь ходо шалгагдадаг байна. Тиихэдэ поселково Соведэй гүйсэдкомдо ороһон гомдол, мэдүүлгэ бүхэн тусхай бүридхэлдэ абтажа, тэрэнэй дүүргэлтын болзор, харюусаха хүн тодорхойлогдоно. Удаань дүүргэлтын дүн тухай тэмдэглэл хэгдэдэг байха юм.

Заримдаа ямаршье үндэһэ баримтагүй гомдол ороод байхаа ядадаггүй. Жэшээнь, хоёр жэлэй саада тээ посёлогой оршон тойронхиие болбосон түхэлтэй, харамжатай, үзэмжэтэй болгохо зорилгоор комбинадай партком ба хүтэлбэри, посёлково Совет микрорайон бүхэндэхи саг зуурын хэрэгээр баригдаһан элдэбын сарай, гараж, бусад жэжэ божо зүйлнүүдые дууһан үгы болгохо гэһэн хамтын шиидхэбэри абаһан байгаа. Тиигээд посёлогой хажуу тээ хубиин автомашинын гаражнуудые бариха газар таһалагдаа һэн. Энэ шиидхэбэриие олон хүнүүд баруушаагаа, хэрэгтэ хэрэггүй үгэ тараагаа. Зариман элдэб органуудта гомдол бэшэһэншье байха. Мүнөө тэрэ шиидхэбэри хүсэндөө хүргэгдөө. Посёлок соохи элдэб жэжэ барилганууд дууһан абтаа. Нэгэ газарта 400 гаран гараж капитальнаар баригданхай. Зүб лэ юумэн хэгдээ даа гэжэ мүнөө хэлсэдэг болонхой.

Манай хүдэлмэридэ ушардаг үшөө нэгэ дутагдал тухай тогтолтой. Нютаг дээрээ ядамаргүйгөөр шиидхэжэрхихэ асуудалаар зарим нүхэд партийна, совет дээдэ органуудта хандадаг юм. Энэ юун дээрэһээ болоноб гэбэл, ажалшадай хандаһан хэрэгтэ тушаал даажа ябаһан зарим харюусалгата нюурнууд тэдэнэй гомдолдо албан хойрогоор хандана, саг соонь зохихо шиидхэбэри абанагүй. Харин тиихэдэ дээшэнь лэ бэшээ хада юумэн бэлээр бүтэхэ байха гэжэ һанадаг зон баһа бии гээшэ. Эдэ хоёр алдууе усадхаха гэжэ оролдохо уялгатайбди.

һүүлэй үедэ гомдолой оролго, элдэб мэдүүлгэ барилга нилээд үсөөрөө гэжэ тэмдэглэлтэй. Предприятиин юрист мэргэжэлтэд, прокуратура болон сүүдэй хүдэлмэрилэгшэд совет хуулинуудай гол удхые хүн зондо тайлбарилан ойлгуулха талаар хөөрэлдөө ходо үнгэргэжэ байдаг болонхой. Поселково Соведэй дэргэдэ Буряадай АССР-эй, мүн нютагай Соведүүдэй депутадуудай хубиингаа хэрэгээр тэдэндэ хандаһан эрхэтэдтэй уулзажа, хөөрэлдэхэ газар бии болгогдонхой юм. Тиигэжэ хүнүүдэй хандаһан, һонирхоһон асуудалнуудые түргэн шууд шиидхэхэ арга олдоно.

Манай комбинадай ажалшад предприятиингаа парткомдо, профком болон захиргаанда гомдол, мэдүүлгэ баридаг, элдэб гүйлтатайгаар хандадаг гээшэ. Бидэ тэдэниинь шадаал һаа нобшоруулангүй, түргэн дары мүрыень олохо гэжэ оролдонобди. Партком ба профком хубиингаа хэрэгээр ерэһэн хүнүүдые хүдэлмэриин үдэрэй ямаршье сагта хүлеэн абажа, уулзалга үнгэргэдэг. Харин комбинадай директор, ахамад инженер, орлогшонорынь тусхай захиралтаар (приказ) тодорхойлогдоһон графигаар хүнүүдые хүлеэн абадаг гуримтай.

Мүн комбинадай хүдэлмэриие һайжаруулха талаар элдэб дурадхалнууд орожо байдаг. Тэдэнэйл һанамжаар теплоэлектростанциин энергетическэ котелнуудые, электроприборнуудые шэнэдхэн хубилгаһан, картонно фабрикын хуушарһан түхеэрэлгэнүүдые һэлбэлэн байнабди.

Посёлогой хүн зонһоо ямар гомдолнууд ороноб? Жэшээнь, Завилюйкэ гэжэ һууринда ажаһуугшад огород уһалхын тулада уһа дамжуулдаг сорго табижа үгэхыень манай хүтэлбэридэ бэшэгээршье, бэеэрээшье хандаһан байгаа. Тэрэ һуурин шадар үрэмдэмэл худаг малтажа, тусгаар бүлүүр тодхожо үгэхэ хэмжээн мүнөө абтажа байна. Агууехэ дайнай ветеранууд, бэе муутай болоһон үндэр наһатайшуул гэртэмнай телефон табюулжа үгыт гэжэ манда хандадаг. Даб дээрэ энэ асуудал шиидхэжэрхимээр бэшэ. Хэлхеэ холбооной отделениин шэнэ 'байшан баригдажа байна. Тэрэ энэ жэлдэ ашаглалгада тушаагдаха. Тэрэнэйл бүтэхэдэ тус асуудал шиидхэгдэхэ ёһотой.

Мэдүүлгэ бариһан хүн бүхэнэй гүйлтые хангажа боломоор бэшэ байдаг, арга боломжошье олдохогүй. Жэшээнь, дайнда хабаадагша А. Н. Конев һүүлэй үедэ байрымни ехэ болгожо үгэгты гэһэн гүйлтатайгаар манда хоёр дахин хандаһан байха юм. Тэрэ айлай бүлэ оройдоол хоёр хүн. Урда тээнь дайнда хабаадаһан хүн байһан туладань тэрээндэ нэгэ комнатотой һайн квартира үгэһэн байгаабди. Тиимэ байхадань нүхэр Коневой эрилтые хангаха аргагүй байгдаа. Тэрээндэ орходоо муу байра байдалтай хүдэлмэришэд манай предприятида үшөөл олон бии. Бидэ тэдээн тушаа анхаралаа табиха зэргэтэйбди.

Хубиин элдэб хэрэгээр гүйлтатай ерэһэн хүнүүдэй табиһан эрилтые дары шиидхэхын тула эрхэтэдтэй уулзалгада хабаадалсахыень профкомой түрүүлэгшые, кадрнуудай ба ажаһуудалай асуудалаар директорэй орлогшые уринабди. Хүн бүхэнэй ерэһэн хэрэгэй гол зүйлнүүд тусгаар журнал дээрэ гүйсэд тэмдэглэгдээд, тэрэ дары зохихо харюу үгэхые оролдодог гээшэбди. Нёдондо манай комбинадта «Лесная промышленность» газетын хүдэлмэрилэгшэдэй хабаадалгатай нэмэл бэшэгүүдэй үдэр гэһэн хэмжээ ябуулга үнгэргэгдөө бэлэй.

Харюусалгата нюурнуудай, партийна болон совет хүдэлмэрилэгшэдэй иимэрхүү гуримаар ажалшадтай уулзалга хадаа ехэ туһатай, аша үрэ ехэтэй арга дүршэл гэжэ тоолонобди. Иимэ уулзалгануудые саашадаа хирэ-хирэ болоод лэ эмхидхэжэ байха зорилго табигдана.

Цехүүдэй, бүхы предприятиин экономикын ба соёлой үдэр үнгэргэлгэ манай комбинадай ажабайдалда заншалта болонхой, ехэ удхатай хэмжээ ябуулга мүн гэжэ тэмдэглэхэ байнаб. Иимэ үдэрэй болоходо элдэб шатын хүтэлбэрилэгшэд, партийна органуудай һунгагдамал эдэбхитэд коллективэй үмэнэ үгэ хэлэдэг, тиихэдээ өөрынгөө цехэй түүхэ тухай, һайн һайхан ёһо заншал тухай, үйлэдбэриин түрүүшүүл, саашанхи зорилгонууд тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэдэг.

Энэ үдэр эндэхи малшад комбинадай ажахын, партийна, профсоюзай хүтэлбэрилэгшэдтэй КПСС-эй райкомой, райгүйсэдкомой, районно шатын бусад хүдэлмэрилэгшэдтэй уулзаха, нүхэр ёһоной хөөрэлдөө дэлгэжэ, һанаһан байһанаа дурдаха, алибаа ажаглалта хэхэ, дурадхал оруулха аргатай болоно бшуу.

Тобшолон хэлэхэдэ, ажалшадай бэшэг, гомдол болон дурадхалнуудые анхаралтайгаар хаpалга, хубиингаа хэрэгээр али бүхы шатын хүтэлбэрилэгшэдтэй уулзахаяа ерэлгэ, тэдэнтэй харилсан хөөрэлдэхэ ёһо гурим хадаа парти ба арад түмэн хоёрой холбоое улам бэхижүүлхэ тон шухала арга дүршэл болоно гэжэ тэмдэглэлтэй.

М. ГАЙНУТДИНОВ,
Сэлэнгын ЦКК-гай парткомой секретарь.
Кабанскын район.

Мүрысөөнэй ТҮРҮҮ ЗЭРГЭДЭ

ДЭЭДЭ ГАРАЙ МЭРГЭЖЭЛТЭ

БАЛАЙШЬЕ үни болоогүй. Түрэл партиимнай ээлжээтэ съезд һаял дүүрээд, тэрэнэй дүнгүүд тухай халуун хөөрэлдөөн үргэлжэлһөөр һэн. Үнэн сэхэ ажалша хүн бүхэн булта сэдьхэлээ ханангы, урматай, баяртай байгаа. Теэд, илангаяа хүдэлмэришэдэй дунда гараһан зугаануудые шагнахада, юу хэхэ, бүтээхэ тухай, саашадаа хайшан гэжэ хүдэлхэ тухай элдэб үнгын арсалдаанууд гаража байба. Зүгөөр, суглаан, хурал дээрэшье бэшэ даа. Миин лэ жиирэй, жороо ярилдаанууд бэлэй. Тиигэбэшье, олонхидынь үнэн сэдьхэлһээ. һанаһан бодоһоноо дууһан табижархина хэбэртэй. Нэгэтэ, эгээл энээн тушаа шанга зугаагай бүлэг хүдэлмэришэдэй хоорондо боложо байхада, дунда зэргын, шүрбэһэлиг нарибтар, шаб гэмэ бэстэй нэгэ хүн тэдэндэ дүтэлжэ, тоб байса тобшолжорхибо.

— Юугээл үдэр бүри шашалданабта. Хүдэлхэл хэрэгтэй, ажаллаһан хүн ама тоһодохо гэжэ дуулаа бээзт. Имагтал ажал хүниие алдаршуулдаг, — гээд үгэ залгаба. — Үшөө бүри һайнаар шудалая, тиигээд хүсэд ойлгохо байхабди. Дан түргөөр тобшолол хэхээ бү мэгдэе, — гэбэ. Одоол тиихэдэнь, даамгай бодолтой, холын харасатай хүн байна гэжэ тэрэ дороо тухайлаа һэмди. Удангүй танилсахадамнай, тэрэ ажалша коллективэй алдар солото хүнүүдэй нэгэн нүхэр Меньшиков байшоо.

— Оо, Александр Леонидович тухай һурана гүт,— гээд заводой завкомой түрүүлэгшэ Дмитрий Пантелеймонович Суслов ехэл хүхюутэй хөөрэжэ эхилээ бэлэй. — Ехэ түбшэн дару зантай, сэбэр һайхан сэдьхэлтэй хүн даа. Ямаршье юумэ хэхэдээ хойшоо харахагүй, шунажа ородог зантай, найдабари ехэтэй даа...

— Иимэ хүнүүдтэ найдангүй яахабибди. Нарин нягта, дээдэ гарай мэргэжэлтэ, — гэжэ заводой директор Владимир Бадмаевич Нимаев мүн лэ омогорхоно. — Олон залуушуулые өөрынгөө мэргэжэлдэ һургаа, ёһотойл түшэг тулгууритай хүн юм...

Хожомынь даа, нилээдгүй сагай үнгэрһэн хойно, заводой бусад хүтэлбэрилхы тушаалтадтай уулзажа, яһалахан хөөрэлдөөд байхадаа, бидэшье омогорхол баяраар билтаран ябаа бэлэйбди. Юуб гэхэдэ, «Теплоприбор» заводто манай шэнэ танил, эрхим токарь Александр Леонидович Меньшиковые мэдэхэгүй, тэрэнэй ажал хэрэгүүд тухай дуулаагүй зон үгы шахуу байба. Илангаяа залуу мэргэжэлтэд болон үсэгэлдэрэй һурагшад ехээр хүндэлдэг, ажал ябуулгадань али болохо амжалта хүсэжэ, ажабайдалдань зол жаргал ходо үреэжэ байдагаа баталан харуулба. Тэдэнэр гансал юрөөл табяад байдаггүй, харин өөһэдөө тэрэнэй жэшээгээр хүдэлхые оролдодог, эбари зан болоод сэдьхэлэйнь һайханиие абахые эрмэлзэдэг байшоо. Ушар иимэһээ бага хаhшье сүлөө сагай гарабал, эрхэ бэшэ уулзажа, хэдэхэн үгөөршье һаа амар мэндэеэ андалдаад тарадаг гуримтай болоһон. Тиихэдээшье, һанаагаа амаржа урмашан бусадаг.

— Залуушуултай уулзабал, миин лэ хубхай хооһон хөөрэлдөө дэлгээд тарадаггүйбди. Хэлсэхэ, зүбшэхэ асуудалнууд олон лэ бии даа, — гэжэ Александр Леонидович хөөрэхэ юм. — Гол түлэб ажал тухайгаа, хэхэ бүтээхэ зорилгонууд тухайгаа зүбшэдэгбди. Игэжэ эмхи гуримтайгаар ажаллаад, хубиингаа даабариие 4 жэл 3 һарын туршада дүүргэжэ, үндэр бүтээсэ туйлаһан габьяатай. Зүгөөр, нүхэр Меньшиков энэ үедэ гансахан хара амяа хараад лэ байгаагүй, һурган хүмүүжүүлэгшэ байһан хадаа хэдэн хүниие өөрынгөө мэргэжэлэй онол аргатай танилсуулаа. Энэ талаар тэрээндэ хөөрэхэ, дүй дүршэлөөрөө андалдаха юумэн баян байдаг. Ушарынь, Александр Леонидович өөрөө токариин ажалай нюусые гүйсэд шудалһан, нарин нягта хэрэгсэлнүүдые бүтээдэг хүн болоно бшуу.

— Ажал дээрээ голодоһо гаргаха гээшые мартаһан мэргэжэлтэ, — гэжэ ажалша нүхэдынь дэмы хэлэдэггүй ха. Тиимэһээ тэрээндэ хүн зон таһардаггүй, ажал хэрэгүүдээрнь ходол һонирхожо, дүй дүршэлыень шудалжал байдаг юм.

Саг үргэлжэ зугаалжа байхада, залуушуул өөһэдынгөө харюусалга ба үүргые һайнаар мэдэрдэг, тиигээд һайнаар хүдэлдэг, журам заршамые наринаар сахидаг гээшэ. Энээниие минии олон жэлэй дүршэл гэршэлэн харуулна...

Зүб даа, энэмнай ёһотойл ажабайдалаар баян хүнэй ажаглалта гээшэ бэзэ. Теэд, үнэхөөрөө, нүхэр Меньшиков гайхамшаг гоё һайхан ажалай намтартай, дээдэ гарай мэргэжэлтэ мүн. Тэрэ 1953 онһоо хойшо таһалгаряагүй тус заводто хүдэлхэ зуураа, ходоол шахуу түрүү зэргэдэ ябана. Жэшээнь, арбадахи табан жэлдэ хэзээ хэзээнэйхиһээ

Ив. ОЧИРОН.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: А. Л. Меньшиков сүлөө сагта.
Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

НОГООНОЙ ҮРЭҺЭ ЯАЖА УРГУУЛХАБ

МЭРГЭЖЭЛТЫН ЗҮБШЭЛ

БҮХЫ тэжээлэй шанарые һайжаруулха, тэрэниие шэмэтэй, белок ехэтэй болгохо, нэн түрүүн горох, хүсы үбһэ, клевер, люпин, соя, рапс ногоонуудые ехээр тариха, һайнаар ургуулха хэрэгтэ КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүд соо онсо анхарал хандуулагдана.

һүүлэй хэдэн жэлдэ манай Буряадай АССР-эй районуудта олон жэлэй ногоо ехээр тариха, ургасыень дээшэлүүлхэ талаар яһала хүдэлмэри ябуулагдана гэхээр.

Мүнөө манай эндэхи колхоз, совхозуудта Гуран гэжэ Сибириин волоснец, Иволгинский-68 сортын житняк, Тулунский сортын костёр безостый, Онохойский-6 сортын хүсы үбһэн, Сретенский-I сортын донник, мүн хяаг ногоон таригдадаг болонхой.

Хэнэйшье мэдэһээр тусгаар тариһан олон жэлэй ногооной үбһэнэйнь хээрын юрын сабшалангайхида орходоо һураггүй шэмэтэй, белок ехэтэй, ургасаньшье дээшээ байдаг ааб даа. Мүртэй ургаса үгэдэггүй, болдог дошо, хонхор-ёнхор бэлошоһон, орхигдошоһон сабшалан гү, али муу бэлшээриис хахалаад, хүрьһыень һайса элдүүрилээд, олон жэлэй ногооной үрэһэ тарижа, газар һайжаруулха, ургасыень ехэ болгохо, ногоонойнь шанар һайжаруулхада алишье талаараа ашагтай гээшэ.

Гэбэшье олон жэлэй ногооной үрэһэн дуталдажа, сабшалан һайжаруулха хэрэгтэ һаад ушаруулна. Республикын ажахынууд гол түлэб үрэһэ тусгаар ургуулдаггүй дээрэһээ юрэл үбһэн болгожо сабшаха газарайнгаа ургаса хуряахадаа, үрэһыень сохижо абана. Энэнь үшөөл ашаг багатай байна. Гандуу уларилтай жэлдэ заримдаа нигэжэ суглуулхашье үрэһэн гаранагүй ха юм.

Эгээл тиимэһээ үрэһэнэй тусхай участогуудые ажахы бүхэндэ бии болгохо саг ерээ. Энэ асуудал тушаа хэдэн ажаглалта хэхэ хүсэл түрэнэ.

Ногооной үрэһэнэй найдамтай ургаса абахын тула тэрэниие севооборотдо ородоггүй уһалагдадаг газарта тариха ёһотой. Дээрээ һайн дэгиүүлтэй, бага шабарлиг аал, хүнгэн, элһэтэйшэг хүрьһэтэй газарые шэлэжэ, ногооной үрэһэ ургуулха участок болгоходо өөрэгүй. Үрэжэлтэ хүрьһэнэйнь нимгэншэг байгаа һаань, заабол гектарай 30 — 40 тонно шэбхэ оруулха шухала. Намаг хатааһан, хүлэрэ байһан газарыешье элдүүрилжэ, ногооной үрэһэ ургуулдаг болоходо баһал зохистой.

Хүрьһыень яажа элдүүрилээд тарихаб? Энэмнай урда хабар, зуниинь хахалагдаһан паар байха болоно. Тэрэниие һайнаар хахалаад, оло дахин культиваци хэжэ, буртаг үбһыень сэбэрлэхэ ушартай. Үрэһэ тарихада тэндэ ёдойхошье буртаг ногоон байха ёһогүй. Яахадааб гэхэдэ, хэдэн жэлдэ, ногооной үндэһэнэй һайса бүхэжэтэрнь, эндэ ямаршье элдүүрилгэ хэгдэхэгүй болоно бшуу.

Үрэһэ тарихын урда гектарай 20—25 тонно шэбхэ тараагаад, хоёр недели түрүүн газарыень гүйсэд гүнзэгыдэ хахалха, тэрэнэйнгээ дээрэхиие жэгдэлхэ, нягтаруулха ёһотой. Шэбхэ оруулхатаяа хамта минеральна үтэгжүүлгэ, илангаяа фосфор горитойгоор оруулха шухала. Тиигээд газарыень уһалха, гектарай 350 — 600 кубометр уһа оруулха болоно.

Ямар болзорто ногооной үрэһэ тарихаб? Манай эндэхи районуудай эрхэ байдалда ногооной үрэһэ һайса эдеэшүүлжэ хуряахын тула тэрэниие зун таридаг юм. Жэшээнь, залаата ногоое августын түрүүшын хахад болотор, бобово ногоое июлиин хоёрдохи арбан хоногһоо хожомдуулангүй тарихада таарамжатай. һая сохигдоһон шэнэ үрэһыешье август соо таряад, тэрээнтэсэ суг минеральна үтэгжүүлгэ оруулалсахада болоно.

Ногооной үрэһэ хайшан гэжэ, ямар нормоор тарихаб? Үрэһэнэй участогта ногоо холисогүйгөөр, юрын үргэн зуруудтай СЗТ-19, СЗТ-47, СУТ-47 гү, али СК-16 түхэлэй сеялкэнүүдээр тарихада, үрэһэниинь түргэн олон боложо гарадаг. Залаата ногоое зурууд хоорондонь 30 — 50 сантиметр, бобово ногоо — 50 — 60 сантиметр забһартайгаар таридаг юм. Энээнһээ үргэн зуруудтайгаар тарихада, буртаг үбһыень сэбэрлэхэдэ таарутүй муу болошохо байна. Олон жэлдэ ногооое миил үбһэн болгожо хуряахаар тариһанда орходоо үрэһэнэй участогта һураггүй үсөөн үрэһэн таригдаха ушартай. Жэшээнь, залаата ногооной үрэһэ гектарай 10 — 12 килограмм, бобово ногоо — 5—7 килограмм тарихада үрэһэниинь томошье байдаг, һайса эдеэшэдэг. Үрэһэнэйнгээ томошог һаань, тарилгын нормые ехэшэг болгоходо өөрэгүй. Ногооной үрэһэн 2 — 4 сантиметр гүнзэгыдэ таригдадаг. Тариһанайнгаа һүүлдэ газарыень жэгдэлхэ, нягтаруулхын тула түмэр каток соо уһа багашагаар хээд, поли дээгүүр шэрэдэг гээшэ. Тарихын урда үрэһые хордохо хэрэгтэй.

Ургасын хойноһоо харууһалга. Тариһан түрүүшын жэлдэ олон жэлэй ногоон тон удаанаар ургадаг, абаһаар лэ буртаг үбһэндэ дарагдахаяа һанадаг. Ногооной үрэһэнэй дээшээ бултайжа һагсайгаад, доошоо үндэһэлхэтэйнь сасуу зурууд хоорондын элдүүрилгэ хэжэ, буртаг ногооень сэбэрлэхэ шухала. Энэ үедэ гербицид сасажа, буртаг үбһэ сэбэрлэхэдэшье өөрэгүй. Ядаа һаа, буртаг ногооень гарааршье түүжэ сэбэрлэхэ ушар гарадаг. Зун соо хоёрһоо үсөөн бэшэ дахин зурууд хоорондын элдүүрилгэ хэхэ хэрэгтэй.

Ехэ хура бороо ороод, тарималнай ногоое буртаг үбһэнэй дан ехээр даражархёо һаань, КИР-1,5 түхэлэй агрегадаар олон жэлэй ногооной дээхэнүүр буртаг үбһыень сабшажа абахада болоно.

Хабар эртэ газараа уһалхынгаа урда ногоо тариһан полиие борнойлхо, хагдыень һамнаха ёһотой. Тиихэдэ буртаг үбһэнэйнь гараса бага болодог. Үтэгжүүлгые газар дээгүүр сасаад, БИГ-3 түхэлэй борнойгоор тараан, хүрьһэндэ оруулдаг юм. Олон жэлэй ногоо тариһан газарта микро-үтэгжүүлгэ (бор, молибден) оруулхада, ургасань дээшэлдэг.

Иимэ ногоо тариһан газар хабар эртэ, ногооной һаял бултайжа эхилхэдэ (хүрьһэнэй дээгүүрээ гэдэмсээрнь) гектарай 500—600 кубометр уһанай хүртэхөөр уһалуулха ушартай.

МАНАЙ Буряадай республикын олонхи районуудта олон жэлэй ногооной үрэһые июлиин һүүл багаар, августын эхеэр сохижо абахаар болодог. Саг соонь хуряагаагүй һаа, эдеэшэһэн үрэһэн һайран унажа магад.

Хуурай уларилтай үедэ ногооной ургасые комбайнаар сэхэ хуряажа, үрэһыень сохижо абахада өөрэгүй. Шиигтэйшэг, ургасынь буртаг ногоотой байгаа һаань тэрэниие амяарлан хадаха, хуряаха ёһотой. Үрэһэндэ таригдаһан донник ногооной ургасын набтар байгаа һаань, баһал комбайнаар сэхэ хуряаха болоно. Харин сабшажа унагаагаад, баалдань хэбтүүлжэ, сэсэг, залаануудайнь хүрилһэн хойно үрэһыень сохижо абадаг юм. Доннигые амяарлан хадаа һаа, баалдань удаан хэбтүүлжэ болохогүй. Үрэһэниинь һайража унашаха.

Хүсы үбһэнэй ногоон удаан сэсэглэдэг. Тиимэһээ үрэһэниинь нэгэ жэгдээр эдеэшэдэггүй. Намар хожом, сентябриин тэн болотор эдеэшэнэ. Энээниие амяарлан хадажа, хуряажа, үрэһыень эдеэшүүлдэг. Олон жэлдэ ургажа байһан жэгдэ эдеэшэдэг хүсы үбһэнэй ургасые комбайнаар сэхэ хуряахадашье болохо ааб даа.

Олон жэлэй ногооной ургаса хуряахатаяа хамта, үрэһэ сэбэрлэхэ, хатааха хүдэлмэри эмхидхэхэ шухала. Комбайнай бункерһаа гараһан ногооной үрэһэн хэзээшье нойтон, элдэб бог шорой холисо ехэтэй байдаг. Тэрэниие сэбэрлэнгүй нэгэ сүүдхэшье обоотойнь хэбтүүлбэл, тэрэнь дособоһоо халажа, үрэһэнэй шанарые эрид мууддаадаг юм.

һаяхан сохигдоһон ногооной үрэһые ОВ-10 гү, али ОВ-20 түхэлэй юрын машинануудаар сэбэрлээд, томо бог, буртаг үбһэнэй бутархай, шулуу шоройень илгадаг. Тэрэнэй һүүлдэ үрэһэеэ ехэ брезент гү, али тусхай талмай дээрэ нимгэхэнээр дэлгээгээд хатаахада болоно.

Манай һанахада олон жэлэй ногооной үрэһэ ургуулха, дэлгэрүүлхэ хүдэлмэриие промышленна гуримаар эмхидхэхэ саг ерээ.

М. БАШИНОВ,
Буряадай хүдөө ажахын эрдэм-шэнжэлгын институдай научна хүдэлмэрилэгшэ, хүдөө ажахын эрдэмэй кандидат.

СОВЕТ ОРОН ДОТОР

ДАХИНАА «УЛААН СЭСЭГ» ИВАНОВО.

МОСКВАДА УЛАСХООРОНДЫН КИНОФЕСТИВАЛИНЕ ҮГТУУЛАН

Сэлэнгын модо болбосоруулгын бааза. Энэ хадаа Прибайкалиин районой Ильинка тосхоной баруун захада Сэлэнгын эрье зубшан түбхинэһэн үйлэдбэриин «Забайкаллес» нэгэдэлэй промышленна томо предприятинуудай нэгэн юм.

Итанцын ба Байгалай леспромхозуудай Сэлэнгын хойто эрьедэ буулгаһан модые хэһэг хэһэгээр багсалжа уядаг. Тиигээд тэдэнээ бишыхан катер-буксирта шагтагалжа, доошонь Ильинкын дээдэ захада оршодог модо уһанһаа гаргаха, машинада тээхэ участогта һаллан асаржа тушаадаг.

Ахалагша мастер Степан Васильевич Меновщиковой хүтэлбэрилдэг участогта гушаад хүн ажаллана. Катернуудаар һаллажа асарһан модые автокранаар уһанһаа үргэн гаргажа, эндэ ерээд байһан хүсэ ехэтэ автомашина дээрэ нахис байса буулгажархиха юм. Игэжэл уһаар һаллуулан урдажа ерэһэн модые тодожо абаһан табан автомашина таһалгарягүй баазынгаа складта зөөжэл байна.

Энэ коллектив Сэлэнгын мульһэнэй хүдэлэн ходорһонһоо хойшо 20 гаран мянган кубометр модо уһанһаа гаргажа, предприятидаа тушаагаа бшуу.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: буксир-катераар эрьедэ асарагдаһан модые уһанһаа гаргажа, машинада ашахаяа байһан үе.
Н. ДРИГЕНОВЭЙ фото.

НҮХЭР Л. И. БРЕЖНЕВЭЙ ХЭЛЭҺЭН ҮГЭ

(Эхинийнь 1-дэхи нюурта).

Энэ хадаа бидэнэй хани барисаа, бэе бэеэ ойлгохоо абадал туйлаһан гүрэнүүдэ, мүн иимэ харилсаануудые хүсэд дүүрэнээр [illegible] хабаатай. Энэ хадаа Израилиин хари гүрэнүүдэй газар дайдые булимтаран эзэлһэн абаха политикаһаа арсаад байгаа һаань, эзэрхэг түримхэй бэшэ, харин эбэй ёһоной политика ябуулдаг болоо һаань, Израильдашье хабаатай юм.

Энээндэ хабаатай оронууд, нэн түрүүн араб оронууд Дүтын Зүүн зүгтэ эб найрамдал, амгалан тэнюун байдал тогтоожо шадаха хэлсээнүүдые найруулан зохёохо хэрэгтэ хүсэлэн оролдолгонуудые гаргана бшуу. Эдэ хүсэлэн оролдолгонуудые хаана үлэмж һайнаар нэгэдүүлжэ болохоб. [illegible] тэдэнние энэ районд имагтал бодото эб найрамдал тогтоомоор нинтэ нэгэн шухала уддатай хэрэг хамтаар һайнаар болгожо шадахаб?

Энээндэ хабаатай бүхы оронуудай хабаадалтатайгаар, тэрэ тоодо палестин арадай хуулита гансахан лэ түлөөлэгшэ — Палестиные сүлөөлхэ эмхиие оруулалсажа байгаад абб да. Дүтын Зүүн зүгэй байдалые бүхы дэлгэрэнгээр гүримшуулхын түлөө уласхоорондын шэнэ конференци зарлаха тухай манай оруулһан дурадхал дотор энэ асуудалда харюу үгтэнхэй.

Энэ дурадхал Иорданиин талаһаа, үндэр дээдэ түшаалта Танай өөрынтнай зүгһөө һайн сэгнэлтэ абаһанда бидэ ханалтатайгаар тэмдэглэнэбди. Дүтын Зүүн зүгтэ эзэлдэг Иорданиин байдал хараадаа абалсан. Энэ ушар шухала удха шанартай юм.

Советскэ Союз болон Иорданиин хоорондохи харилсаанууд [illegible] саашадаа таатай һайнаар хүгжэжэ байна [illegible].

Иорданиин хүндэтэ айлшадай элүүр мэндэ ябахын түлөө!

Иорданиин үндэр дээдэ түшаалта король Хусейнэй элүүр мэндэ ябахын түлөө хундага дурадхахыемнии зүбшөөгты.

* * *

Хусейн Бен Талал харюу үгэ хэлэбэ.

* * *

Л. И. Брежневэй ба Хусейн Бен Талалай хэлэһэн үгэнүүд альга ташалгаар угтагдаһан байна. Энэ сайлалга хани барисаанай оршон байдалда үнгэрөө.

(ТАСС).

ХУСЕЙН БЕН ТАЛАЛАЙ ХЭЛЭҺЭН ҮГЭ

Хүндэтэ нүхэр президент Леонид Ильич Брежнев!

Хүндэтэ нүхэд!

Өөрынгөө болон Иорданиин делегациин зүгһөө Танине угаршалха, Танда үнэн зүрхэнэй баяр баясхалан хүргэхэ хүсэлэнтэйб. Танай хэлэһэн үгэ соо намда болон манай орондо хани ёһоной, сэдьхэлэй үндэр сэгнэлтэ үгтэһэндэ түлөө, бидэнэй ерэхэдэ урин дулаанаар угтаһан ханамжатай түлөө гүнзэгы баяр хүргэнэбди.

Манай оронуудай хоорондохи эб найрамдалай ёһоной харилсаанууд [illegible] хамта эрьен ажаглахада, экономикын, соёлой болон техническэ харилсаануудые хүгжөөн бэхижүүлхэ хэрэгтэ туйлаһан амжалтануудаараа сэдьхэлээ ханан байхам аргагүй. Мүнөө үнгэржэ байгаа манай уулзалга хадаа имагтал энэ харилсаануудые саашадань үргэлжэлүүлхэ, хүгжөөхэ, үргэдхэхэ эрмэлзэлгын гэршэ болоно бшуу.

Энэ уулзалга намда эрдэмэй, техникын болон түсэблэлгын талаар, социально-экономическа ба соёлой байгуулалтын талаар Советскэ Союзай гайхамшагта туйлалтуудтай танилсаха һайн арга боломжо олгоно.

Хүндэтэ нүхэр!

Хани - харилсаата танай орондо ерэхэ бүхэндөө эб найрамдал, адли тэгшэ эрхэ байдал хангаха, дэмжэхэ хэрэгтэ агууехэ гүрэн байһан тула Советскэ Союз ехэ үүргэ дүүргэжэ шадаг байна гэжэ улам гүнзэгыгөөр этигэдэг байнабди. Арабуудай тон шухала хэрэг — Палестина тухай асуудалда — танай ороной бэхи дэмжэлгэ үзүүлдэг байһаниие тэмдэглэхэ хэрэгтэ бодото үнэн байдал байна. Энэ шухала асуудал өөрын оронһоо намнуулһан, ороноо буляалгаһан арадай хуби заяан бүхы гүрэнүүдэй олон оронуудай араб нацида болон палестин арадта али эргээр хандадагые харуулна. [illegible]

Хүндэтэ нүхэр!

[illegible] хүгжэлтэдэ арадай зориг эрмэлзэлэй шэглэлээр дабшадаг, ямаршье аюул бэрхэшээлнүүд энэ дабшалтые тогтоохогүй.

Энээнһээ уламжалан, Иордани хадаа Израилиин эзэрхэг, Палестиные болон бусад араб оронуудай газар дайдые булимтарһан политикада эсэргүү тэмсэнэ, сионизмын харата хэрэгүүдые элиршэлнэ, бүгэдэ араоуудай хэрэгүүдтэ эдэбхитэйгээр хабаадана. Тиигэжэ бүгэдэ араб оронуудай дээдэ хүтэлбэрилэгшэдэй зүблөөнүүдтэ хабаадажа, нэгэдэлээ, эрхэ сүлөөгөө, саашанхи дэбжэлтээ, һаналаа нэгэдэлгээ бэхижүүлгэдэ хубитаяа оруулнабди, арабуудай болон бусад эб найрамдалай тала барьдаг арадуудай болон оронуудай хоорондохи харилсаа үргэдхэхэ, тэдэнэй талархал дэмжэлтые эдэ асуудалнуудые, нэн түрүүн Палестинын асуудалые шиидхэлгэдэ шэглүүлхые оролдонобди. Манай орон хадаа хүн зонойнгоо, экономическа болон сэрэгэй нөөсэнүүдые Израилиин эзэрхэг ябуулгануудта эсэргүү, манай нациие хархис хүсэнүүдһээ сүлөөлгэдэ зорюулдаг байха юм.

Хүндэтэ нүхэр!

Намда үгтэһэн арга боломжые үндэрөөр сэгнэжэ, [illegible] сэлтын хуулита хэмжээнүүдые абана. Арабууд хани харилсаата оронуудта болон арадуудта, нэн түрүүн агууехэ Советскэ Союзай арадай дэмжэлтэдэ түшэглэнэ. Тэдэнэр Палестинын хүшэр хүндэ байдалай бии болоходоо хойшо һайн дуранай бүхы үүсхэл дурадхалнуудые дэмжэһэн юм, энэ хизаар нютагтаа эб найрамдал тогтоохо хэрэгтэ хүсэеэ элсүүлээ, 1967 оной июньдэ болоһон дайнай һүүлээр Палестинын арадай дарлалтада ороһон сагһаа хойшо энэ тэмсэл унтарнагүй. Үнэн сэхэ, бүгэдэндэ хабаатай амгалан тайбан байдал тогтоохые хүсэһэн арабууд Нэгэдэмэл Нацинуудай Организацида хандаһан юм. Тиихэдээ тэрэнэй Уставые сахижа, Аюулгүйн Советэй болон Генеральна Ассамблейн резолюцинуудые дэмжэһэн, энэ уласхоорондын нэгэдэлэй эрмэлзэл зоригые хүндэтэйгөөр хүлеэн абаһан байха юм. Харин тиихэдэ Израиль эзэрхэг гүрэн байһан зандаа, Палестинын газар дайдые эзэмдэһээр, уласхоорондын шиидхэбэринүүдые, бүхы эб найрамдалта оролдолго, үүсхэлнүүдые тооногүй.

Хүндэтэ нүхэр!

Араб нацийн ажабайдалда тон аюултай үе сагай ерэхэдэ, Кэмп Дэвидэй хэлсээ- [illegible] Иерусалимай араб хүбииень эзэлһэн, эзэмдэн абаһан Баруун эрьедэ, Газай секторто болон бусад газарнуудта олон тоото һуурин тосхонуудые байгуулжа эхилһэн байна, тиихэһээ гадна тэдэнэр Баруун эрьеые болон Газай секторые Израилиин газар гэжэ тоолодог болонхой, харин тэрэ газарай ут хүн зониие Израилиин газарта байһан бусад яһатан гэжэ тоолоно. Эдэ бүхы харша ябуулгануудынь «засаг зургаанай автономи» гэжэ Израилиин нэрлэһэн түсэб соо оруулагданхай.

Энэ эрхэ байдалда танай орон хододоо арабуудай хуулита эрилтэ, эрхэнүүдые зүбөөр ойлгодог, Палестинын арадай үнэн хэрэгэй түлөө тэмсэлые саг үргэлжэ дэмжэжэ байдаг. Энээниинь бидэнэр, араб нацийн хүбүүд, баяр баясхалантайгаар угтан воадаг гээшэбди.

Энээнһээ уламжалан, Дүтын Зүүн зүгэй асуудалнуудаар уласхоорондын зүблөө зарлаха гэһэн танай дурадхал Иордани һайшаана гээд мэдүүлхэ байнаб. Дүтын Зүүн зүгтэ амгалан тайбан байдал хангаха һайн дуранай бусадшье дурадхалнуудые бүримүһэн дэмжэхэ байһанаа бидэнэр мэдүүлнэбди.

Хүндэтэ нүхэр!

Ямаршье бүлэгтэ хабаада- [illegible] үнэн зүрхэнһөө баясан угтаха һэмди.

—Ливан—аха дүү араб орон, — хэды жэлэй туршада элдэб эсын ушар шалтагаанаар Израилиин добтолгодо орожо, газар уһаяа, хүн зоноо, бэеэ даанхай байдалаа аюулда оруулжа байһаар,— гээд король Хусейн үргэлжэлүүлнэ. — Энэ добтолгонууд Израилиин бодото эрмэлзэл зорилгонуудые гэршэлнэ, Израилиин сэрэгүүд Ливанай зарим газар эзэмдээд, хото городуудынь бууджа, тэндэ хэдэн арбаад жэлэй саана хорогдоһон палестин арадые хюдажа үргэлжэлһөөр.

Мүнөө Израиль Ливанда эсэргүү добтолгонуудаа үргэдхэжэ, ООН-ой шиидхэбэринүүдые тоонгүй, Ливанай аюулгүй амгалан байдалые эбдэһээр. Бидэнэр Ливанай бэеэ даанхай байдалые эрид шиидэнгеэр дэмжэнэбди.

Бидэнэр Ливанай арадууд өөһэд хоорондоо, палестинынхидтэй хэлсэжэ, дайсанай Ливаниие һандарган бута сохижо, бүхы арабуудай нэгэдэлдэ хохидол үзүүлхэ гэһэн оролдолгые болюулха бээ гэжэ найданабди.

Хүндэтэ нүхэдүүд!

Мүнөө үедэ араб оронуудай аюулгүй байдал, араб нациин ерээдүйнь — нэн түрүүн араб арадуудай өөрынь хэрэг гээд энэ ушарта мэдүүлхые хүсэһэн байгааб. Имагтал араб арадууд араб нациингаа бэеэ даанхай байдалые хамгаалан сахиха зэргэтэй бшуу.

Энээнһээ уламжалан, Персидскэ тохойн оронуудай нэгэдэмэл араб туһаламжада түшэглэн, өөрыгөө хамгаалха, энэ хизаар нютагта гадаада тээһээ хэнэйшье хамааралтагүйгөөр амгалан байдалаа хангаха эрхыень дэмжэжэ байһанаа мэдүүлнэбди. Имагтал энэ ушарта энэ тохойн оронууд гансал өөрынгөө аша туһые хамгаалангүй, бүхы араб нациин эгээ дээдэ шухала хэрэгтэ алба хэхэ, мүнөө үеын, ниитэ эрилтэтэй, нэгэ эрмэлзэлтэй дэлхэйн ажамидаралта һудалнууд соогуур нефтиин урдахын түлөө оролдохо болоно ха юм.

Түгэсхэлдөө, хүндэтэ нүхэд, манай ехэ нүхэр Леонид Ильич Брежневэй түлөө, агууехэ Советскэ Союзай правительствын болон арад зоной түлөө, совет-иордан хани барисаанай түлөө хундага үргэхые дурадхаха байнаб!

(ТАСС).

КРЕМЛЬ СОО ХӨӨРЭЛДӨӨНҮҮД БОЛОБО

Совет-иорданиин хөөрэлдөөнүүд майн 26-да Кремль эхилбэ.

Совет талаһаа — КПСС-ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежнев, КПСС-эй ЦК-гай Политбюро гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ Н. А. Тихонов, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, гадаадын экономическэ харилсаанай талаар СССР-эй Гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ С. А. Скачков;

Иорданиин талаһаа — Иорданиин Хашимитскэ королевствын король Хусейн бен Талал, Премьер-Министр ба оборонын министр Мудар Бадран, королевскэ ордоной начальник Ахмед Керим Аль-Лаузи, королевскэ секретариадай начальник принц Раад Бен Зейд, булимтаран эзэмдэгдэһэн газар дайда дээрэхи хэрэгүүдые эрхилдэг министр Хасан Аннис Ибрагим, гадаадын хэрэгүүдэй министр Марван Аль-Касем гэгшэд хөөрэлдөөнүүдые хэнэ.

Хани барисаанай, бүтэмжэтэй һайн оршон байдалда үнгэрһэн хөөрэлдөөнүүдэй үедэ Дүтын Зүүн зүгтэхи байдал ба энэ райондо үнэн зүб, бата бэхи эб найрамдал тогтоохо харгы замууд тухай, мүн уласхоорондын гол шухала бусад асуудалнуудаар, нэн түрүүн эб найрамдал бэхижүүлхын түлөө, буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые хизаарлахын түлөө тэмсэлтэй холбоотой асуудалнуудаар һанамжануудаа хэлсэбэ.

Һүүлэй үедэ уласхоорондын байдалые муудхаажа, империалис эзэрхэг түримхэй бүлэгөөрхидэй харата муухай аашануудые гаргажа байгаашье һаань, Советскэ Союз эб найрамдалай, арадуудай эрхэнүүдые хүндэлэлгын, эдэнэй аюулгүйе хангалгын, гадаадаһаа хамааралсалгагүйгөөр, эрхэ сүлөөтэйгөөр хүгжэлгын политика бэелүүлнэ гэжэ Л. И. Брежнев тэмдэглэбэ. Арадуудай ажабайдалай аша туһада эдэнэй харюусажа байһынь КПСС-эй XXVI съезд дээрэ найруулагдаһан совет эб найрамдалта шэнэ үүсхэлнүүдэй бата найдамтайгаар баталһые олон оронуудай хүн зоной һайшаалтайгаар угтаһан ушар элирхэйлэн гэршэлнэ.

Уласхоорондын байдалые һайжаруулха, шахардуу байдалые һуларуулха, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалые бэхижүүлхэ талаар Советскэ Союзай бэелүүлжэ байдаг шууд сэхэ хараа шугамые Иорданиин тала үндэрөөр сэгнэбэ.

Энэ райондохи байдалые али бүхы талаһаань үнэн зүбөөр гүримшуулха хэрэгтэ һаад тойбо татажа байдаг Израилиин эзэрхэг түримхэй ябуулгануудһаа, сепаратна үгэсөөнүүдэй политикаһаа уламжалан, Дүтын Зүүн зүгтэхи байдалай улам түгшүүрилтэй болоһондо һанаата боложо байһанаа хоёр тала мэдүүлээ. Палестиные түлөөлхэ эмхиие адли тэгшэ эрхэтэйгээр тэрээндэ заабол хабаадуулжа, Дүтын Зүүн зүгтэхи байдалаар уласхоорондын шэнэ конференци зарлажа, энээндэ хабаатай бүхы талануудай хамтын хүсэлэл оролдолгонуудай ашаар лэ иимэ гүримшуулга туйлагдажа болохо байна гэжэ Л. И. Брежнев тэмдэглэбэ. Иимэ конференциие зарлаха тухай совет үүсхэлые дэмжэжэ байһан тухайдаа Иорданиин король мэдүүлээд, арабуудай үнэн хэрэгтэ Советскэ Союзай үзүүлдэг туһаламжа, дэмжэлгые үндэрөөр сэгнэбэ.

Ливанда эсэргүүгээр Израилиин үүдхэжэ байдаг эзэрхэг түримхэй ябуулга, энэ ороной дотоодын хэрэгүүдтэ тэрэнэй бүдүүлигээр хамааралсалга эрид буруушаагдаа, тэрэнэй бэеэ даахан ба дулдыданги бэшэ байдалай, газар дайдынь бүрин бүтэн байлгын үндэһэ һуури дээрэ Ливандахи байдалые дары түргөөр гүримшуулан һайжаруулха шухала гэжэ тэмдэглэгдээ. Иимэ эрхэ байдалда национальна аша туһаяа хамгаалхын түлөө, энэ районд үнэн зүб, бата бэхи эб найрамдал тогтоохын түлөө тэмсэлэй үндэһөөр арабуудай ябуулгануудай нэгэдэлые бэхижүүлхэ гээшэ шухала удха шанартай гэжэ заагдаба. Эрхэнүүдээ хамгаалхын тула арабуудай нэгэдэлээ жагсаагаад, шууд сэхэ болгоод байгаа һаань, энэ тэмсэлдэ хараа бодол бүри бата бэхи болохо юм гэжэ Л. И. Брежнев мэдүүлээ.

Хөөрэлдөөнүүд үргэлжэлүүлэгдэхэ.

(ТАСС).

НРПК-гай IV съезд

ПНОМПЕНЬ. (ТАСС). Национальна экономико һэргээн бодхоохо, социалис общество байгуулха замаар батаар урагшажа ябаһан республикын ажалшадай бүхы туйлалтанууд болон илалтануудые зоригжуулагша, эмхидхэгшэ — Кампучиин Арадай-революционно партиин IV съезд эндэ нээгдэбэ.

[illegible]тийна хуралдаан Кампучиин Арадай Республикын [illegible]тын, арадай-революционно засагай тогтолгын шухала шатын дүнгүүдые согсолхо, үргэшэн дэбжэхэ шэнэ зорилгонуудые хараалха байна.

Социализмын аха дүү оронуудай коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудай делегацинууд, тэрэ тоодо Туркменистанай Компартиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь М. Г. Гапуров түрүүтэй КПСС-эй делегаци съездын хүдэлмэридэ хабаадалсана.

Кампучиин Арадай Республикын ажалшад НРПК-гай съездэ ехэ амжалтатайгаар хүрэжэ ерээ. Тон богонии болзорто ороной экономико һэргээгдээ, арадай гэгээрэл, элүүрые хамгаалга хүгжөөгдөө, эрхэтэдэйнь ажаһуудалай хэмжээн дээшэлээ.

НРПК-гай ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Пен Сован НРПК-гай ЦК-гай тоосоото элидхэл хээ. Ехэ анхаралтайгаар шагнагдажа, нэгэнтэ бэшэ альга ташалгаар угтагдаһан элидхэл дотор бэеэ даанхай, сүлөөтэ байдалай түлөө Кампучиин арадай ябуулһан олон жэлэй тэмсэлэй үрэ дүнгүүд хараажа үзэгдэһэн, гол зорилгонууд тодорхойлогдоһон байна.

Гадаадын политика тушаа тогтоходоо, Советскэ Союзтай, Вьетнамтай, Лаостой, социалис хани харилсаата бусад оронуудтай бэелүүлдэг аха дүүгэй хани барисаа ба харилсаа холбоое манай парти, манай арад саашадаашье бэхижүүлхэ юм гээд Пен Сован хэлэбэ.

Съезд хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлһээр.

МОНГОЛОЙ КОММУНИСТНУУДАЙ СЪЕЗД

УЛААН-БААТАР. (ТАСС). Монгол ороной ажалшадай дайшалхы манлай—Монголой Арадай-революционно партиин XVIII съезд майн 26-да эндэ нээгдээ.

Правительствын байшангай һайндэрэйхеэр шэмэглэгдэһэн зал дотор делегадууд—хүдэлмэришэн ангиин, кооперативна малша-таряашадай, арадай интеллигенциин эрхим түлөөлэгшэд суглараба. Социалис оронуудай аха дүү партинуудай, коммунис ба хүдэлмэришэнэй бусад партинуудай, арадай-демократическа партинуудай, национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнүүдэй делегацинууд съездэдэ ерэнхэй. КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь М. С. Горбачев түрүүтэй КПСС-эй делегаци айлшадай дунда бии.

МНРП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Ю. Цеденбал «МНРП-гэй XVIII съездэдэ партиин Центральна Комитедэй тоосоон ба ойрын жэлнүүдтэ шиидхэгдэхэ зорилгонууд» гэһэн элидхэл хээ. Манай партиин съезд —ороной политическэ ажабайдалдахи ехэ үйлэ хэрэг, тэрэнэй саашанхи хүгжэлтын шухала шата болоно. Мүнөөнэй XVIII съезд үшөө юугээрээ онсо удха шанартайб гэхэдэ, Монголой Арадай-революционно партиин эмхидхэн байгуулагдаһаар, арадай революциин илаһаар 60 жэлэй ойн тэмдэглэгдэхэ дурасхаалта жэлдэ боложо байна.

Манай ороной коммунистнууд болон ажалшад өөһэдынгөө амжалтанууд, туйлалтануудые, ерээдүйн түсэбүүдые манай агууехэ хани, союзник —Советскэ Союзтай заншалта хани барисаантай, нягта харилсаантай холбохо ёһоороо холбоно. Манай парти, бүхы монгол арад КПСС-эй XXVI съездые мүнөө сагай онсо гайхамшаг ябуулгада тоолон угтаа. Энэ съезд Советскэ Союздахи коммунис байгуулалтые саашадань үргэлжэлүүлэн хүгжөөхэ асари ехэ, холын хараата шэнэ зорилгонуудые тодорхойлоод, бүхы дэлхэйн революционно хүдэлөөндэ түгэс эршэ хангажа байна гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэбэ.

Съезд дээрэ нүхэр Л. И. Брежневэй хэһэн, КПСС-эй Центральна Комитедэй тоосоото элидхэл — мүнөө сагай тон шухала асуудалнуудые шиидхэлгэдэ научна, шэнжэлхы ёһоор хандадаг байһанай үнэншэмэ тодо жэшээ, научна коммунизмын теори ба бодото хэрэгтэ оруулагдаһан тон шухала хубита болоно. КПСС-эй XXVI съездын тодорхойлһон гадаадын-политическэ хараа бодол тон олонхи хүн түрэлтэнэй үндэһэн аша туһада харюусана, амгалан гүримээр зэргэ оршолгын гол ёһонуудые уласхоорондын харилсаанда бэелүүлхын түлөө, шахардуу байдалай һуларалгын хэрэг сахин хамгаалха ба үргэлжэлүүлхын түлөө, буу зэбсэгүүдые үрдилдэн түхеэрхэ ябадал болюулха ба тэдэнние хуряахын түлөө тэмсэл саашадань дэлгэрүүлхэ хэрэгтэнь түрүү үзэл бодолтой, эб найрамдалда дуратай бүхы хүсэнүүдые зоригжуулна.

Тоосоото үе соо монгол-совет харилсаан шэнэ, бүри дээдэ шатада дэбжэн гараа, бүри хурдан түргэн, ехэ дэлисэ хэмжээтэй болоо гэжэ партиин Центральна Комитет съездэдэ баяртайгаар элидхэнэ. МНРП-гэй, КПСС-эй хоорондын нягта холбоон монгол-совет харилсаанай саашадаа амжалтатайгаар хүгжэлгын шухалын шухала үндэһэ һуури болоно.

КПСС-тэй, совет арадтай бата хани барисаата, түгэс холбоото харилсаагаа саашадань хэлбэришэгүйгөөр бэхижүүлхэ, гүнзэгырүүлхэ гээшэ манай онсо шухала зорилго болоно. Советскэ Союзтай холбоон, харилсаан, аха дүүгэй найрамдал хадаа социализм байгуулгын замаар манай эршэмтэй түргэнөөр хүгжэн дабшаха бата найдабари болоно гэжэ элидхэлшэ мэдүүлбэ.

Бусад социалис оронуудтай МНР-эй харилсаан амжалтатайгаар хүгжэнэ. Гэхэ зуура, КНР-тэй харилсаа холбооной асуудал тушаа хэлэбэл, энэмнай тэдэнэйл гэмээр муудаһан байна. Юундэб гэхэдэ, Хитадай удамаршад социализмын гол ёһонуудые хазагайруулна, уласхоорондын харилсаанай гүримүүдые бүдүүлигээр эбдэнэ, тэдэнние эзэрхэн булимтаралгын, заналтануудай ба зонхилолгын политикаар, ябуулгануудаар һэлгэнэ гэжэ элидхэлшэ тэмдэглээ.

КНР-тэй таарамжатай, хүршэ ёһоной харилсаа һэргээхэ ба хүгжөөхэ залан сэхэ хараа бодол МНР баримталжа үргэлжэлнэ. Иимэ хараа бодол монгол, хитад арадуудай аша туһада харюусаха байна. Гэхэ зуура, буруу хараа бодолһоо, маоизмын бодото хэрэгһээ Хитадай арсалгаһаань энэ хэрэг дулдыдаха болоно.

Элидхэлшын хэлэһэнэй ёһоор, уласхоорондын байдалдахи гол шухала хубилалтанууд КПСС-эй, тэрэнэй ленинскэ Центральна Комитедэй саг үргэлжэ гаргадаг залан сэхэ оролдолго хүсэлэлгэнүүдтэй, нүхэр Л. И. Брежневэй үүсхэл түгэс, үрэ ехэтэй ажал ябуулгатайнь нягта холбоотой байна.

Гэхэ зуура, империалис хархис бүлэгүүдэй, түбхын түрүүндэ США-гай гэмээр дэлхэй дээрэхи оршон байдал һүүлэй үедэ эли бодо түгшүүрилтэй болонхой. Империалистнууд түүхын зайлашагүй хүгжэлтэдэ паад ушаруулха, хүндөө буураһан хараа бодолнуудаа һэргээхэ, сэрэгэй-стратегиин талаар социализмын оронуудһаа бүлюу болохо гэжэ эрмэлзэн, уласхоорондын оршом соо тон аюултай, харата балмад хараа бодол баримталан бэелүүлнэ.

КПСС-эй XXVI съезд дэлхэйдэхи мүнөөнэй байдалые тон научна, марксистска ёһоор шэнжэлһэнэй үндэһөөр, арадуудые ядерна дайнай аюулһаа абарахын тула, хоорондоо холбоотой хэдэн олон тодорхой дурадхалнуудые хараалһан байна. Тэдэнь амгалан байдалай программын үргэлжэлэл ба хүгжэлтэ болоно. Энэ программые амгалан тайбан, бүгэдэ ниитын аюулгүй байдалай түлөө, дайнай аюулые саран зайсуулхын түлөө тэмсэлэй хамтадхамал хараа шэглэл мүн гэжэ үнэн зүрхэнһөө һайшаанабди, бүрин дэмжэнэбди.

Азидахи амгалан тайбан, аюулгүй байдалые бэхижүүлгын, энэ түбиин арадууд болон оронуудай хоорондын таарүү, хүршэ ёһоной харилсаа хүгжөөлгын асуудалда манай партиин саг үргэлжэ халуун анхарал хандуулдаг байһаниинь ойлгосотой.

МНРП-гэй экономическа политикые элирхэйлэн тайлбарилха зуураа, элидхэлшэ иигэжэ мэдүүлбэ: хамтын үйлэдбэриин хурдан түргэн хүгжэлтэ хангаха, ажалай бүтээсэ саг үргэлжэ дээшэлүүлһэнэй, эрдэм болон техникын туйлалтануудые, түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлһэнэй, арадай ажахын ба соелой бүхы һалбаринуудтахи хүдэлмэриин шанар бүхы аргаар һайжаруулһанай, үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые, материальна, мүнгэнэй ба ажалай нөөсэ хүсэ үрэ түгэсөөр хэрэглэһэнэй, тэрэшэлэн ороной экономическа хүсые саашадань арьбадхаһанай үндэһөөр арад зоной баян дэлгэр, болбосон байдалай хэм хэмжээе хэлбэришэгүйгөөр хүгжөөн дээшэлхэ гээшэ долоодохи табан жэлэй гол зорилго болоно гэжэ тодорхойлхыень партиин ЦК XVIII съездэдэ дурадхана.

Агууехэ Советскэ Союзтай, социалис хани нэгэдэлтэ бусад оронуудтай аха дүүгэй хани барисаан ба нягта харилсаа холбоон манай амжалтанууд ба туйлалтануудай бата найдабари байһан, байхашье гэжэ Ю. Цеденбал түгэсхэл дотороо хэлэбэ.

М. С. Горбачев эндэ байгшадай зүгһөө баяртай халуунаар угтагдан, үдын хойно съездын делегадуудта аха дүүгэй амаршалга дамжуулаад, совет монгол-хани барисаата, нягта холбоото харилсаанай амжалтатайгаар хүгжэжэ байһые тэмдэглээ. Тиигэхэтээ хамта иигэжэ хэлэбэ:

Нүхэр Л. И. Брежнев—совет монгол хани барисаа бэхижүүлхын түлөө эдэбхитэй тэмсэлшэ мүн. МНРП-гэй XVIII съездэдэ манай делегациин эльгээгдэхэтэй дашарамдуулан амжалтануудые, энхэ түбшэн байдал, зол жаргал хүсэлэн эгээн һайн һайхан хүсэлэнгүүдые Монголой коммунистнуудта, бүхы монгол арадта дамжуулхыемнай Леонид Ильич гуйһан байна гэбэ.

Хабарай эдэ һарануудта аха дүү партинуудай—Советскэ Союзай, Болгариин, Чехословакиин, Германиин Демократическа Республикын съезднүүд болоо һэн, мүнөө Монголой коммунистнууд өөрынгөө ехэ хуралдаанда суглараад байна. Социализмын оронуудай коммунистнуудай съезднүүд дээрэ нэгэ гол асуудал табигдана. Энэнь—ажалшадай зол жаргалтай байдал, оронуудайнгаа түгэс хүгжэлтэ хангаха, социальна дэбжэлтын ба амгалан байдалай арюун нангин үг зорилгонуудай түлөө тэмсэлдэ манай арадуудые элсүүлэн жагсааха оролдолго болоно.

Мүнөөдэр Советскэ Союзай, Коммунис партиин ба тэрэнэй Центральна Комитедэй, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй нэрэ дээрэ хани халуун үгэнүүдэй энэ зал дотор хэлэгдэхые шагнабабди. КПСС-эй XXVI съездын уласхоорондын удха шанарай тон үндэрөөр сэгнэгдэһэниинь, тэрэнэй шиидхэбэринүүдэй үргэнөөр дэмжэгдэжэ байһаниинь бидэндэ үнэтэй байна. Танай үнэн хани нар, манай ороной коммунистнууд болон бүхы ажалшад совет-монгол хани барисаае саашадань улам бэхижүүлхэ, хүгжөөхөөр шиидэнхэй.

Социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай арадууд харилсаа холбооной түхэл шэнжэнүүдые улам нарижуулжа ба баяжуулжа, хамтынгаа оролдолго хүсэлэлгэнүүдые арьбадхан, шэнэ амжалтануудые туйлана. Социалис ёһоной экономическа нэгэдэлдэ хабаадалга Монгол ороной национальна экономикын хүгжэлтые түргэдхэнэ, мүнөө сагай эрдэм, техникын туйлалтануудые шудалалгадань туһална. Аха дүү оронууд нягта хани барисаагаараа, хэн хэнэйнгээ амжалтануудаар хүсэтэй, орон бүхэнэй хурдан түргэнөөр хүгжэхын тула шухала бүхы юумэн манда бии.

Дэлхэй дээрэхи оршон байдал мүнөө нилээд орёо болонхой. Дай жүрөөдэдэг империалис бүлэгүүд буу зэбсэгүүдые улам олоор үрдилдэн түхеэрнэ, бусад оронуудай дотоодын хэрэгүүдтэ хамаарха һэдэлгэ гаргана, тиихэдээ социальна дэбжэлтын хэрэгые хойшо татаха, дэлхэйе дайнай эрмэг дээрэ байлгаха гэжэ оролдоно. Империалистнууд дэлхэй дээрэхи оршон байдалые орёо түгшүүрилтэй болгохо ябуулгадаа социалис хани нэгэдэлдэ эсэргүү тэмсэлые өөһэдынгөө гадаадын политикын гол шэглэлнүүдэй нэгэн болгоһон Пекинэй удамаршадые өөһэдынгөө туһамаршад болгонхой. Ази түбиин асари ехэ газар дайда түбшэн бэшэ байна. Империализмын ба Хитадай эзэрхэн зонхилогшодой политика Азиин оронуудай үндэһэн ашаг туһада зүришэнэ, тэдэнэй аюулгүй байдалда түгшэг ушаруулна.

Советскэ Союз, Монголой Арадай Республика, социалис хани нэгэдэлтэ бусад оронууд арад зондо харша тиимэ аюултай политикые элишэлнэ, тэрээндэ эдэбхитэйгээр эсэргүүсэн тэмсэнэ. Энэ хадаа бидэнэй хамтын интернациональна уялга болоно. Зүүн-Урда Азиие эб найрамдалай, тогтууритай түбшэн байдалай зоно болгохо зорилготой Вьетнамай, Лаосой, Кампучиин оролдолго хүсэлэлгэнүүдые һайшаан дэмжэнэбди.

Манай политика социализмын ба амгалан байдал бэхижүүлхэ зорилгонуудаар тодорхойлогдоно. КПСС-эй XXVI съезд уласхоорондын байдалые үндэһөөрнь заһаруулха, тэрэ тоодо Алас-Дурна зүгтэхи этигэлсэлгын хэмжээнүүдэй талаар хэдэ хэдэн шэнэ үүсхэлнүүдые гаргаһан байна. Эдэ үүсхэлнүүдые 80-яад онуудай амгалан байдалай программа гэжэ уласхоорондын түрүү үзэл бодолтой олониитэ нэрлээ. Бидэнэр социализмын бүхы аха дүү оронуудтай хамта түс программын бодото бэелэл түйлахые шэн нэтэрүүгээр оролдохобди.

Уласхоорондын мүнөөнэй байдал социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай оборонные зохихо дээдэ хэмжээндэ байлгаха шухала гэжэ бидэндэ дахин, дахин һануулна. Совет арадай, тэрэнэй союзнигуудай амгалан ажалые хамгаалха бата хүяг бии. Арадууд энхэ тайбан ажаһууха, хүдэлмэрилхэ, үхибүүдээ хүмүүжүүлхые хүсэнэ. Амгалан тайбан ажаһууха эрхэ—хүнэй эгээн нангин эрхэ болоно. Бүхы дэлхэйн хүнүүдэй энэ шухалын шухала эрхые коммунистнуудай нэрэдэ хүрэмөөр хамгаалнабди, хамгаалхашье ёбди,—гэбэ.

УЛАСХООРОНДЫН УУЛЗАЛГА - ХӨӨРЭЛДӨӨН

СОФИ. «Шахардуу байдал һуларуулгын, эб найрамдалай ба социальна дэбжэлтын түлөө» гэһэн асуудалтай уласхоорондын уулзалга-хөөрэлдөөн эндэ болобо. Энэнь Болгариин газар элдүүрилэгшэдэй арадай холбоогоор эмхидхэгдэһэн байна. Уулзалгада олон ороной 112 политическэ парти болон ниитын эмхинүүдэй делегацинууд, уласхоорондын дүрбэн эмхиин түлөөлэгшэд хабаадаа.

БКП-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь, НРБ-гэй Гүрэнэй Советэй Түрүүлэгшэ Т. Живков элидхэл хэбэ. Тиихэдээ шахардуу байдалай һуларалгые батадхаха, дай саран зайсуулха хэрэгые шухалада тоолодог хүсэнүүдые элсүүлэн жагсааха гээшэ амгалан байдал бэхижүүлгын тон шухала, шиидхэхы нүхэсэл болоно гэжэ тэрэ тусхайлан тэмдэглэбэ.

Дэлхэй дээрэ амгалан байдал бата бэхеэр, тааруугаар хангаха ябуулга — гол шухала асуудал болоно. Зүришэлдөөн бэшэ, харин хөөрэлдөөн, зүүн ба баруун оронуудай хоорондын, түбхын түрүүндэ СССР-эй ба США-гай хоорондын хөөрэлдөөн, дайн байлдаа саран зайсуулха, амгалан байдал сахин хамгаалха, шахардуу байдалай һуларалта ба харилсаа холбоо, буу зэбсэгүүдые хуряалга үргэлжэлүүлхэ зам бэдэрэлгэдэ туһа дүхэм болохоор хөөрэлдөөн мүнөө хэзээ хэзээнэйхиһээ шухала болонхой. Советскэ Союз, бусад социалис оронууд тиимэл хөөрэлдөө хэхые дурадхана, — гэжэ элидхэлшэ мэдүүлбэ.

Зарим бүлэгүүд, тусхайлан хэлэбэл, США-гай засагаархид шахардуу байдалай һуларалгые таһалдуулха, дэлхэйе «хүйтэн дайнай» үе сагта тэхэрюулхэ, буу зэбсэгүүдые үрдилдэн түхеэрхэ ябадал баадхаха һэдэлгэ гаргана.

Л. И. Брежнев — эб найрамдалай, шахардуу байдал һуларуулхын түлөө эгээн ехэ тэмсэлшэдэй нэгэн гэжэ түүхэдэ ороһон, гүрэнэй элитэ ехэ хүтэлбэрилэгшэ болоно. Манай стратеги хадаа шахардуу байдалай һуларалгые сахин хамгаалха ба гүнзэгырүүлхэ, буу зэбсэгүүдые үрдилдэн түхеэрхэ ябадал болюулха, зүүн ба баруун оронуудай сэрэгэй талаар адли тэнсүү, адли аюулгүй оршон байдалда буу зэбсэгүүдые хуряаха, уласхоорондын харилсаанай арсалдаатай асуудалнуудаар үнэн, сэхэ хөөрэлдөө үнгэргэхэ зорилготой, амгалан ёһоной стратеги болоно. Бүхы дэлхэйн амгалан тайбан хүгжэлтэ хангахаһаа үлүү шухала зорилго мүнөө байхагүй гэжэ Т. Живков тэмдэглээ.

ХҮБҮҮМНАЙ СЭРЭГЭЙ АЛБАНДА

ТҮРЭЛХИДӨӨ БАЯСУУЛБА

Нимэ шэмэрүүн хүйтэн, һалхи шуургатай үедэ үргэн талада ээлжээтэ һуралсалдаа гарахадаа хүшэр хүндэл даа. Үдэшэнһөө орожо эхилһэн саһан үглөөгүүршье үшөөл бударһаар байгаа. Шанга һалхинай үлеэхэдэ, хараани газарта юушье оножо обёорхын аргагүй.

Сэрэгшэд ехэл һанаагаа зобонги, захиралтын үгтэхые хүлеэнэ, Сагаалсынь тон элеэр харагдахагүй тула оножо буудахань бэрхэтэй болоно бшуу. Харин ябаган сэрэгэй дайшалхы машинын мэргэлэгшэ-оператор Нимажаб Будаев уруу дуруушаг болоһон нүхэдөө алаглаха зуураа, тэдэнэйнгээ сэдьхэлтэй байдалые һайн ойлгоно: «Байза, мүнөө тон харюусалгатай даабари дүүргэхэ зэргэтэйбди. Тиимэһээл нэн түрүүн нүхэдэйнгөө һанаае заһаха хэрэгтэй».

Тиин хармаан cooһoo хатуу гадартай нэгэ бишыхан ном гаргаба.

— Буряад поэдэй шүлэг тандаа уншажа үгэхэм. Шагнаха дуратай гүт?

Зарим сэрэгшэд «энэмнай» яагаа таарамжагүй сагта шүлэг уншахаа һанаа юм» гэһэншүү, хёлойлдоодшье абана ха.

Теэд Нимажаб номойнгоо хуудаһа дуугайхан нража, аалиханаар эхилээд, хоолойгоо шангадхан уншажа эхилбэ. Мэдээжэ поэт Н. Дамдиновай шүлэгүүд соо сэрэгшын дүүргэдэг уялга, Эхэ орон, хани нүхэсэл тухай гүнзэгы бодолнууд элирхэйлэгдэнхэй. Дайсанине үзэн ядалга, түрэл орондоо дурлалай мэдэрэл, баяр, жаргал, инаг дуран тухай мүрнүүд сэрэгшэдэй зүрхэ, сэдьхэлые хүлгүүлбэ.

Нимажабай гэнтэ дуугай болошоходо, нүхэдынь: «Үшөө уншыш, һонирхолтой байна», — гэжэ гуйха баатай болоо һэн.

Тиин байтар сагаалсануудшье тодхогдожо, һуралсалай хэшээлнүүд эхилшэбэ. Аранга дээрэ улаан туг хиисхүүлэгдэжэ, взводой командир, офицер Акбердин захиралта үгэбэ. Комсомолец Будаев комбинезоноо, шлемофоноо саг дары үмдэжэ, БМП түхэлэй бууе тодхоод, мэргэлэгшын һуури эзэлбэ. Үдэр бүри тэрэ оптическа прибор болон түхеэрэлгэнүүдые, буугай байгуулга шудалжа, тодорхой мэдэсэтэй болонхой һэн.

Эгээл энэ үедэ тэрэ албанайнгаа түрүүшын үдэрнүүдые дурсаһ һанаба. Ямар түхэлэй сэрэгэй зэргэдэ алба хэхэ дуратайбши гэһэн асуудалай үгтэхэдэ, Будаев удааншье бодомжолонгүй, иигэжэ хэлээ бэлэй:

— Мотострелок болохо хүсэлэнтэйб. Эсэгэдээл адли.

Командир һуурииһаа бодоод, хойшо урагшаа алхалһанай удаа:

— Хүндэтэйл гуйлта байна. Бэшүүрэй районд Елан тосхондо техническэ мэргэжэл олгодог хүдөөгэй училищи дүүргэһэн гэжэ намтар соотнай бэшэгдэнхэй... Трактористаар хүдэлөө һэн гүт?

— Тон зүб, нүхэр командир!

— Зай, һайн лэ гээшэ. Техникэтэй танил, дадал ха юмта, амжалта хүсэнэб...

Комсомолец Будаев сэрэгэйнгээ мэргэжэлдэ үдэрһөө үдэртэ дадажа, ехэл оролдолгын ашаар дайшалхы шадабаритай болоһон юм. Харин мүнөө ээлжээтэ һуралсалай үедэ тэрэ түдэгэсэхэ, тулгардаха гээшые мэдэнгүй. «Урагшаа!» гэһэн захиралтын зэдэлхэтэй сасуу, хүсэтэ машинаяа урагшань шуумайлгаба даа. Абаһаар харахада, урдань юумэн хуу тодо бэшэ, балар. Гэбэшье дүй дүршэлтэй хүндэ энэнь һаад бэшэ юм. Сэрэгшэ тодо нариинаар мэргэлһэнэйнгээ удаа буудажархиба. Хоёрдохёо буудаба. «Сэхэ тудааб, аһайш даа», — гээд сэдьхэлдээ урмашан баясаба.

Үдэшэлэн тээ автомадай ба пулемёдой таршаганаха абяанай дуулдахаяа болиходо, офицер Акбердин мэргэн буудалгын дүнгүүдые согсолжо байгаа һэн. «Эрхим», «һайн» гэһэн сэгнэлтэнүүд сэрэгшэдэй онол шадабарие гэршэлээ. Эдээн cooһoo комсомолец Будаев онсо шалгараа һэн.

«Дайшалхы» талмайһаа амжалтатай бусаһан сэрэгшэдшье дуугай шуутай. Енеэлдэ наадан зэдэлнэ. Хүн бүхэн даабаряа дүүргэхэ үедөө ямар мэдэрэл, һаналтай байһанаа нүхэдтэеэ хубаалдана.

Хүхюун хүгтэй сэрэгшэдэй буунуудаа сэбэрлэжэ байха үедэ почтальон орожо ерэбэ. Олон лэ хүн амаршалгын бэшэгүүдые абаба. Мүн Нимажабташье Бэшүүрэй районһоо, түрэлхидһөөнь мэндын тэмдэг ерээ. Тэдэнэр частиин командирһаа амаршалгын бэшэг абаһан тухайгаа мэдээсэбэ. Хүбүүнэйнгээ Эхэ ороноо хамгаалхаар бэлэн байһандань, нүхэд соогоо хүндэтэй, һайшаал магтаалтай ябаһандань тэдэнэр тон лэ баярлаа гээшэ ааб даа.

А. ГОРЯЧИЙ,
запасай полковник.

МҮНӨӨДЭР—ХИЛЫН ХАРУУЛШАНАЙ ҮДЭР

ХИЛЭЕЭ АРАД ЗОМНАЙ ХАМГААЛДАГ

Генерал-майор В. С. ИВАНОВ, СССР-эй КГБ-гэй хилын харуулай сэрэгэй-политическэ управлениин начальнагай орлогшо

Мүнөөдэр — Хилын харуулшанай үдэр. Памир болон Кавказай хадануудта, Балтиин далайн ба Номгон океанай эрьенүүдтэ, гүн тайгын буртагта ба хойто зүгэй Тундрада харюусалгата алба хэжэ байгшадые Эхэ оромнай мүнөөдэр хүндэ ехэтэйгээр амаршална.

КПСС-эй XXVI съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлэн, Эхэ ороноймнай коммунизм байгуулха замаар бата найдамтайгаар урагшаа дабшажа ябаһан үедэ Хилын харуулшанай һайндэр тэмдэглэгдэжэ байна.

Өөһэдынгөө ажал ябуулгые совет коммунистнүүдэй хуралдаанай шиидхэбэринүүдтэй зохилдуулан, хилын харуулай сэрэгүүд урдаа табигдаһан зорилгонуудаа амжалтатайгаар бэелүүлжэ байна. Хилын харуулай сэрэгые анха түрүүн байгуулга, тэрэнэй дайшалхы шэн зоригто түүхэнь Коммунис партиимнай ажал ябуулгатай, Владимир Ильич Ленинэй нэрэтэй таһаршагүй холбоотой юм.

Социалис Эсэгэ ороноо ба тэрэнэй хилые хамгаалха тухай В. И. Ленинэй үгэһэн захяа заабаринууд, КПСС-эй программна документнүүд, СССР-эй Конституци, Леонид Ильич Брежневэй зохёолнууд ба хэлэһэн үгэнүүд дотор улам саашаа хүгжөөгдэнхэй. Тиигэжэ эдэ заабаринууд гүрэн түрын удха шанартай айхабтар шухала зорилгонуудай нэгэн байһан тула хилын харуулай албые бухыдэнь эмхидхэлгэдэ, тэрэнэй сэрэгүүдэй дайшалхы һуралсалда, мүн сэрэгшэдэйнь дунда ябуулагдадаг партийно-политическэ бухы хүдэлмэриин гол үндэһэ һуури болоно.

Гүрэнэй хилэ тухай үгэнүүд совет арадаймнай алдар солото хүбүүдэй шэн зоригто баатаршалгануудые ухаан бодолдомнай ходо һэргээдэг гэшэ. Хилэ дээрэхи ажабайдал бэрхэшээл ехэтэ албан тухай һануулдаг. Эндэ хэбтэһэн шулуун бүхэн совет хилые дабаха һэдэлгэтэй дайсадтай болоһон шанга тулалдаануудай бодото гэршэ мүн. Басмачестватай болоһон тулалдаануудта баатаршалга харуулһан найнгаа түлөө, КВЖД-дэ хитадуудай харата ябуулгые, Хасан нуурай эрьедэ ба Халхын-Голдо япон милитаристнуудые бута сохилгодо хабаадаһанайнгаа түлөө хилын харуулай хоёр мянгаһаа дээшэ сэрэгшэд болон командирнууд орден ба медальнуудаар шагнагдаһан, хоёр округ ба 16 часть ордендо хүртөө һэн.

1941 оной июниин 22-ой эртэ үглөөгүүр фашис Германиин сэрэгүүдэй харата муухайгаар гэнтэ добтолгые бэе дээрэ тулажа абаһан орономнай баруун хилын харуулшадай үзэгдөөгүй шанга баатаршалгые совет арадай хэзээдэшье мартахагүй. Тэдэнэр гүрэн түрынгөө урда нангин уялгаяа сүм дүүргэн, һүүлшынгээ ами табитараа дайсантай тулалдаһан гэшэ. Мүнөөдэр зүрхэ сэдьхэлээ хүдэлгэнгүйгөөр тэдэнэрэй эгэршэгүй зориг, баатаршалга тухай хэлэхын аргагүй. Фашис командовани совет хилын харуулай заставануудые үгы хэлгэдэ оройдоо 30 минута үгэһэн, тэдэ зарим участогуудтань дайсан хэдэн сүүдхын туршада хилыемнай дабажа шадаагүй һэн.

Коммунис партимнай, совет арад Эхэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хилын харуулай сэрэгшэдэй харуулһан баатаршалгые үндэрөөр сэгнэжэ байха юм. Тэдэнэрэй дундаһаа 200 гаранинь Советскэ Союзай Геройн үндэр нэрэ зэргэдэ хүртөө, хэдэн мянган сэрэгшэд ба командирнууд орден, медальнуудаар шагнагдаһан, хэдэн арбаад частьнууд дайшалхы ордендо, хүндэтэ нэрэдэ хүртэһэн гэшэ.

36 жэлэй туршада орономнай огторгой үүлэгүй, сэлмэг байна. Гэбэшье амгалан тайбан байдалдамнай аюул тохёолдожо магад. Коммунизм байгуулгада совет арадай туйлажа байһан амжалтанууд империалистнуудай уур сухалыень хүргэнэ. Советскэ Союзда, социалис бусад оронуудта эсэргүү ээзрхэг түримхэй түсэбүүдээ бэелүүлэн, империализм урдынхи мэтэ манай орондо эсэргүү тагнуул ба харата ябуулгануудтаа ехэ анхарал хандуулна.

Хоёр талаһаа үзэл бодолой талаар хэгдэжэ байһан тэмсэлэй улам үргэдэжэ байһан ушар хадаа мүнөө хилын харуулда горитойхон нүлөө үзүүлнэ. «Уласхоорондын байдалдахи ангиин тэмсэлэй улам хурсадажа байһан ушар гүрэнэй аюулгүйе хамгаалгын органуудай ажал ябуулгада, манай чекистнүүдэй партиина талаар хатуужалгада, эрдэм болбосоролоо дээшэлүүлгэ ба хүдэлмэриингөө онол аргые наринжуулгада ехэ эрилтэнүүдые табина», — гэжэ Л. И. Брежнев КПСС-эй XXVI съезд дээрэ онсолон тэмдэглээ бэлэй.

Эхэ орономнай мүнөө үеын хилын харуулшад аха нүхэдэйнгөө алдаанай хэрэгые нэрэтэй түрэтэйгөөр үргэлжэлүүлнэ, чекистнүүдэй дайшалхы ёһо заншалнуудыень арюун нангинаар абажа ябана, эсэшэ сусашагүй ажалаар улам саашань арьбадхана.

Жарадахи онуудай һүүлээр хилын харуулай түүхын хуудаһанда Д. Леоновой, И. Стрельниковэй, В. Бубенинэй, Ю. Бабанскиин нэрэнүүд бэшэгдэһэн. Эдэнэр маоистнуудтай болоһон тулалдаанда шалгаржа, нэрэ солоёо Геройн Алтан Одоор алдаршуулһан байна. Хилын харуулай коллективүүдэй сэрэгэй спископтэ М. Дулепов, В. Рязанов, Г. Степанов гэгшэд хэтэ мүнхэдөө оруулагданхай. Амгалан үедэ гүрэнэй хилэ хамгаалгада тэдэнэрэй харуулһан баатаршалга хадаа манай Эхэ ороной аюулгүй байдалай ашаа туһада залуу үеын сэрэгшэдые албан хэрэгтэй нэргэг байлгада зорижуулна.

Совет гүрэнэймнай хилын харуулай сэрэгшэд социализмын аха дүү оронуудай хилын харуулшадтай хамта социалис хани нүхэсэлэй заха хизаарнуудые бата найдамтайгаар хамгаална. Буу зэбсэгэй талаар аха дүү болоһон хилын харуулшадай дайшалхы онол аргануud улам баяжуулагдана, эблэршэгүй хани нүхэсэлынь улам хүгжөөгдэнэ, дайсадта эсэргүү тэмсэлдэ туйлагдаһан дайшалхы ёһо заншалнууд арьбадхагдана.

Интернационализмын сагүргэлжын мэдэрэлтэй байха гэшэ совет хилын харуулшадай эгээл һайхан шэнжэ шанарнуудай нэгэн мүн.

...Нюдэ хадхама харанхы һуни. СССР-эй гүрэнэй хилэ шадар. Афганистанай Бадахшан нютагай кишлагуудай нэгэндэ Пакистанһаа банда добтолон ороо. Эдэ зэрлиг дээрэмшэд арбан хоёртойхон Додихудо Бегоев гэжэ хүбүүе хүндөөр шархатуулаа. Тэрэ хүбүүн шуһаяа ехээр гээгээ, хүлөө тайруулха аюулда орохо болоод байба. Хүбүүнэй түрэлхид, афган кишлагай эдэбхитэд медицинскэ туһаламжа хүргэхэ гуйлтатайгаар совет хилын харуулшадта хандаа һэн. Таджикистанай Хадата-Бадахшанай автономито областиин дүтын худөө нютагай нэгэ больницада шархатаһан тэрэ хүбүүн асарагдаһан. Тэрээндэ шуһаяа яаха аргагүй хэрэгтэй болобо. Тэрэ дарыдань совет хилын харуулай долоон сэрэгшэн һайн дураараа шуһаяа үгөө һэн. Афганистанай кишлагай хүн зон аха дүү ёһоной туһаламжа хүргэжэ, аюулда ороһон хүбүүнэй ами наһые абарһанайнь түлөө совет хүнүүдтэ үнэн зүрхэнэй баяр баясхалан хүргэһэн байна.

Совет хилын харуулай сэрэгүүд 63 жэлэй туршада өөһэдынгөө Конституцяар үгтэһэн уялгаа арюун нангинаар бэелүүлнэ. Гүрэнэй хилые хамгаалгын үндэр мэдэрэлтэйгээр тэдэнэр өөһэдынгөө уялгата албые дүүргэнэ, түрэл арадайнгаа амгалан ажалые хёрхо нарянаар хамгаална.

(ТАСС).

ХҮН БА байгаали

Бэшүүрэй районой Ново-Сретенкын совхозой моришон Цэдэнжап Гылыков манай бүлын үниинэй танил, холын түрэл юм. Ябаха, ошоходоо ходо гэр, гэртээ оролсожо байдагбди.

Һаяшаг Цэдэнжап Гылыков город ерэхэдээ, манайдаал буугаа. Үдэшэндөө хөөрэлдэжэ мэдэбэбди. Би залуудаа агнааб гэжэ ой тайгаар тэнэдэг байһан хадаа ан амитанай онсо һонин байдал тухай хөөрэбэб. Нүхэрни агнаха гэжэ нэгэтэшье буу бариагүй хүн байба. Тиигэбэшье колхозой, совхозой хүдэлмэридэ наһаараа ябаһан, Гутай, Заган голнуудые үгсөөд, ой тайгаар ябахадаа, тэрэнэй үзэһэн, хараһан юумэнүүд олон байба. Тэдэнэйнь заримые эндэ тэмдэглэе.

ГҮЛГЭДӨӨ ЗУУГААД ЗУГАДАҺАН БУЛГАН

Заган дабаанай хүбшэдэ ябажа байбаб. Хабарай хашанха үе һэн. Манай миисгэйһээ багашаг бэетэй, нагар үһэтэй амитан намһаа холо бэшэ газарта модон соогуур гүйжэ ябаба. Би тэрэниие шэдээд абабаб. Модондо гарашаба. Ошоод харан гэһээм: булган хажуудаа хоёр гүлгэтэй. Модыень тойрожо байжа харабаб. Тон хөөрхэн амитад. Эхэнь гүлгэдтөө ехэл мээхэй. Модо шулуугаар шэдэжэ, тэдэниие айлгажа жэгшээхэеэ хайрлаад, холохон ошоод, модоной саанаһаа һэмээхэн ажаглан һуубаб. Эхэнь хоёр гүлгэдөө хоюулайнь хүзүүн дээрэһээнь зуугаад, модонһоо буужа, ойн буртаг руу гүйжэ орошоо бэлэй.

«ЗЭЭГЭН, ЗЭЭГЭН ЖЭГ БҮ ТАБИ»

Зунай үедэ һэн. Малай хашаа заһаха, һэльбэхэ гэжэ һургааг отолхоёо Ехэ-Гутайн голые үгсэжэ, ойдо ороод ябанаб. Эмээл моритойб. Намайе дахажа гараһан хоёр нохой ой соо гэнтэ хусаад, абан-эдин алдаад лэ, гүйлдэжэ ябашаба. Бишье морёо шабхуурдаад, нохойн хусаһан тээшэ дабхилайб. Харан гэһээм хоёр нохойм нэгэ боробтор-хара зүһэтэй нохойн шэнээн бэетэй амитаниие тэрэ доронь хүсеэд лэ, хазахынгаа тэндэ гангиналдаад лэ гэдэргээ харайлдаха юм. Хараһаар байтарни тэрэ амитамни модон өөдэ гараад, толгойгоороо доошоо хараад, хүлнүүдээрээ модо тэбэреэд байгаа бэлэй.

Наһан соогоо нимэ амитаниие үзөөгүй би тэрэниие хаража ехэтэ һонирхобоб. Теэд ямар ан гэжэ мэдэхэгүй байһандаа урмаа хухаран, саашаа ябаа бэлэйб.

Гэртээ ерээд, тиимэ һонин амитаниие хараһан тухайгаа хүнүүдтэ хэлэхэдэм, ээ, тэрэш зээгэн гэдэг ан гээшэ. Ангуушад зээгэндэ нохой табижа агнахадаа, «зээгэн-зээгэн, жэг бү табиһай» гэлсэдэг. Ганса нохойдо бэшэ, бусадшье арьяатанда хүсэгдэхэ болоходоо, аймшагтай муухай үнэртэй газ табижа, тэрэ бэеэ абардаг амитан. Эгээл тиимэ ушартай танай нохойнууд тохёолдоо гээ һэн.

ҮХӨӨД ХЭБТЭЖЭН ҮНЭГЭН

Үнгэрэгшэ намар, октябрь һарада һэн. Би совхозой моришон хадаа моридоо һайн эдеэлсэтэй газарта табижа, хүшэ таргыень нэмээхэ гэжэ оролдодогби. Намарай һайхан үе. Таряалан, хадалан хурнагданхай. Малай эдеэлсэ муушаргүй ха юм даа.

Һүни дулаабтар хонобо. Үглөөгүүр эртэ моридоо асархаяа поли руу ошобоб. Зүүн тээһээ тэнгэридэ һаял наран улайржа, үшөө гараагүй байба. Харахадам моридни садхалан тэнюун, дуратай дурагүй хагда ногоо шэмхэлнэ. Эгсэ эрьетэй добо өөдэ гараадхиха хоорондоо, хажуудханаа шара үнэгэнэй хэбтэхые обёорбоб. «Энэ, хөөрхы араата, хүнэй хаяһан хоро эдеэ ха юм даа гэжэ досоогоо тэрэниие хайрлан, яахаб даа, энээниие абаад ябаха байна» гэжэ бодоод, дүтэхэн байһан шүдэртэй морёо барихаяа ошобоб. Морёо хазаарлаад, гэдэргээ харан гэһээм: мүнөөхи «хөөрхым» алга-маахам... Аяар тэрэ хойто добуунай энгэртэ харайжа ябаһыень хараад, үнэгэндэ мэхэлэгдэһэн өөрыгөө наадалжа енеэгээ бэлэйб.

Д. ЦЫБЕНОВ
бэшэжэ абаба.

Хадата Аха нютагай хабар. Д. ДУГАРОВАЙ фото.

РЕВМАТИЗМ ТУХАЙ ЮУ МЭДЭХЭ ХЭРЭГТЭЙБ?

ВРАЧАЙ ЗҮБШЭА

Хабарай һаранудта үдэшэ үглөөгүүр үшөөл хүйтэн байдаг гэшэ. Энэ үедэ ямараар хубсалха тухайгаа бодомжолхо хэрэгтэй. Олонхи ушарта нэгэ даарaжа, нэгэ халуудажа ябаха ушар гарадаг. Шииттэй агаараар амилхадаа, хүнэй амисхаалай органууд хүйтэ абажа, антина (хоолойн шарлалга) катар үбшэн болодог, хэтэрхэдээ ревматизм (хэрхэ үбшэн) болошодог юм. Ямар ушарһаа ангина ревматизм болодог бэ?

Ревматизм гээшэ бүхы наһанай хүнүүдэй, илангаяа үхибүүдэй, залуушуулай үбдэдэг үбшэн юм. Бага наһанһаа ревматизмаар үбдэхэ гээшэ ехэ аюултай. Яахадааб гэхэдэ, ревматизм бага наһатай, залуу хүнэй зүрхэндэ түргэн ородог гээшэ. Харин наһатай хүнэй үе мүсыень үбдэхөөгөөд, зүрхыень дайрангүй гаража болохо.

Ревматизм олон янзаар: хүнгөөр, хүндөөршье, хойшолонгүйгөөршье үнгэржэ болодог байна.

Хоолойгоо үбдөөд гү, али шүдэнэйнгөө үбдэжэ ябахадань, аргалуулаагүй үнгэрдэг ушарһаа хүнэй үе мүсэнүүд хабдажа, үбшэнтэй болодог. Тэрэнь байн байһаар ревматизм болон һүжэрдэг гээшэ. Үе мүсэнүүдэй үбдэжэ эхилһэнһээ хойшо 4 — 6 недели болоод байхада, хэрхэ үбшэн (ревматизм) зүрхэндэ «добтолдог» юм. Хэрбээ энэнь зүрхэндэ оробол, эндокардит гэдэг үбшэн болодог. Эндокардит гээшэ хүнэй бэедэ нилээд аюултай гэжэ мэдэхэ хэрэгтэй.

Зарим ушарта үе мүсэдөө хэрхэ үбшэнтэй болоһоноо хүнүүд мэдэнгүй ябажа байдаг. Юундэб гэхэдэ, эндокардидаар зүрхэнэй үбдэхэдэ, заримдаа температурань ехэ болонгүй үнгэрдэг.

Зүрхэнэй ревматизмда дайрагдахада, шуһа гүйлгэдэг һудаһануудай зүбөөр хүдэлхэнь муудажа, урдынхидаал мэтэ шуһаяа бэе соогуураа һайнаар гүйлгэжэ шадахаяа болидог. Тэрээнһээ боложо, зүрхэн соо хадхаһандал үбшэнтэй болодог. Зүрхэнэй шүрбэһэнүүдэй, клапануудай жэгдэ һайнаар хүдэлхэеэ болиходо, шуһан гээшэ уушхан, эльгэн соогуур, гэдэһэ дотор соомнай хэмжүүрһээ ехээр сугларшадаг байна. Тиихэдэнь манай зүрхэн ехэ түргэнөөр луг-луг байса сохилжо эхилдэг, хүндөөр амилха ушар (одышка) эхилдэг, хүнэй гарай хургануудай үзүүрнүүдынь, нюур шарайнь хүхэржэ эхилдэг. Юрэнхы дээрээ хүнэй бэе тамиргүй болодог.

Ревматизмһаа һэргылхын тулада нэн түрүүн амисхалайнгаа органуудые даарууланггүй ябаха хэрэгтэй. Шүдэнэйнгөө үбдэбэл, дары врачта хандажа, хүсэд һайн болоторнь аргалуулха шухала. Мүн багахан ханяадан, грипп үбшэн ябууд үнгэрнэ аабза гэжэ һананггүйгөөр, түргэн аргалуулха хэрэгтэй.

Гриппээр, ангинаар үбдэхэгүйн тулада намарай һаранудта, үбэлэй эхеэр хоолойгоо, хүлнүүдээ дулаалжа ябахада һайн юм.

Хүйтэнэй сагта амаараа амилжа болохогүй, хэдэн мороженэ эдибэл, хоолойн үбдэхэ байһаниинь эли.

Тиин ангина — халдабарита үбшэн гэжэ огто мартажа болохогүй. Тиимэһээ ангинаар үбшэлһэн хүнһөө бэеэ һэргылхэ хэрэгтэй. Хоолой ходо шарладаг болоо һаа, баһал ревматизм болон һүжэржэ магад.

Хэрбээ хоолойн булшархайн ходо хабдадаг болоо һаань, заатагүй тэрэниие абхуулжа хаяха хэрэгтэй. Ревматизмые һэргылхэ хэрэгэй нэгэ шухалань гэхэдэ, иимэ тон багахан операци болоно.

Хэрбээ ревматизмаар үбдөөд, халуураад, хүл гарайтнай үенүүд хабдаад, улайгаад захалбалнь, дары хэбтэридээ ороод, врачые гэртээ дуудажа, докторой үгэһэн заабарие тон нарянаар сахиха хэрэгтэй.

Аргалаад эхилхэдэ, гар, хүлэй хабдар түргэн татадаг, үбшэгүй болодог, бэеын халуун түргэн буураад орходог. Зүгөөр иигээд лэ ревматизмһаа аргалагдашабаб гэжэ ойлгоходо тон буруу. Ревматизм зүрхэндэмни ороо гү, али үгы гү гэжэ үбшэн хүн ойлгохо аргагүй юм. Бэеынгээ бараг һайн болоод орхиходо, врач хэлээ бэзэ гэжэ тэрээндэ этигэнгүй, врачай заабарие дүүргэнгүй хэбтэриһээ бодохо, гэр соогуураа ябаха, бүри газагууршье ябаха ушарнууд олон дайралдадаг. Энэ тон ехэ алдуу болоно. Тэрээнһээ боложо, хүсэд заһарагүй аад, ревматизмаар үбдэһэн хүн инвалид болодог гээшэ. Эгээл тиимэһээ врачай үгэһэн зүбшөөл заабарие үбшэн хүн тон нарянаар сахиха уялгатай болоно.

Хэбтэриин байдалһаа врачай хэлэһэн заабаряар богоомжотойгоор гэр соогуураа ябажа захалха гээшэ ревматизмые зүрхэндэ оруулангүй һэргылхэ хоёрдохи шата болоно.

Хоолойнгоо булшархай ходо үбдэдэг, ревматизмтай хүн заабол жэл соо хоёр дахин аспиринаар, бициллинээр аргалуулха ёһотой. Иимэ арга түлөөһэгүйгөөр хэгдэдэг. Хэрбээ һүжэрээ һаань, иимэ үбшэнтэй хүниие больницада оруулжа аргалдаг.

Үбшэлэнгүй, энхэ элүүр ябаха гээшэ хүн бүхэнэй дулдыдаха байна гэжэ һанахэ хэрэгтэй.

В. ТАРНУЕВ,
Улаан-Үдын 3-дахи больницын врач.

ЭРТЭ ДУЛААРБАШЬЕ ҺАА...

Байгша оной май һарын хоёрдохи арбан хоногто республика доторнай хура бороогүй үдэрнүүд үзэгдөө. Арбан хоногой эхиндэ үдэртөө 9—14 градус дулаан һаа, һүниндөө 2—6 градус хүрэтэр хүйтэрдэг байгаа. Зүгөөр майн 16-һаа дулааржа захалхадаа, үдэртөө 23—30 градус хүрэтэр дулаан боложо, хаа хаанагүй булжамуур шубууд жэргэн, ногооной, набша намаагай ургаса эрид түргэдэжэ, үлир, мойһон, үхэр нюдэн сэсэглээ. Тиин арбан хоногой туршада дунда зэргээр 10—12 градус дулаан болоо гэхэ гү, али энэнь үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ 4—5 градусаар үлүү дулаан байба. Тиихэдэ газарай хүрьһэн арбан сантиметрэй гүнзэгыдэ 12—15 градус хүрэтэр дулаасаа.

Арбан хоногой туршада таһалгаряагүй һалхитай байгаа. Жэшээнь, Прибайкалиин болон түбэй районуудта 2—3 үдэрэй туршада секундын 15—20 метр хүсэтэйгөөр һалхилаад абаа. Энэ арбан хоногой туршада республикын олонхи районуудта дуһалшье бороо ороогүй. Энэ үе соо Мухар-Шэбэрэй, Бэшүүрэй, Хориин районуудта оройдоол 2—5 миллиметр хура бороо ороһон байна.

Майн 20-ной мэдээгээр, эртын таряан бултайжа захалаа. Мүн энэ үедэ республикын ажахынууд һүүлшын гектарнуудта эртынгээ тарилга хэжэ дүүргэнтээ. Тиихэдэ эдэ үдэрнүүдтэ хартаабха тарилга үргэлжэлүүлэгдэжэ байнхай.

Манай республикын нютаг нуганuудай ой тайгада мойһон, тэрэнги урда жэлнүүдэйхидэ орходоо 10—14 хоногоор урид сэсэглэжэ, тала дайдын түхэл шэнжэ гансата хубилаа. Мүн уляангирай, хуһанай набшаһан задараа. Ногооной ургаса 6—8 сантиметртэ хүрэбэ.

Һаянай хүйтэн агаарай хойто зүгһөө хүрэжэ ерэһэнһээ уламжалан, республикын ажахынуудта помидор, капустые июниин 15-һаа эхилжэ, газар дээрэ һуулгахада болохоор ха. Үгэрсэ июниин 6—8-да һуулгахада таатай байхаар.

Г. ЩЕПИНА,
Улаан-Үдын гидрометеобсерваториин агрометеоролог.

САГАЙ УЛАРИЛ

Мүнөөдэр республикын [illegible] торнай нэгэ сэлмэжэ, [illegible] бүрхэжэ байха. Зарим [illegible] гуудта саг зуура [illegible] орохо. Баруун-хойноһоо [illegible] кундын 9—14 метр хүсэ[illegible] гөөр һалхилха. 15 — 20 [illegible] дус дулаан байха.

Улаан-Үдэдэ хура [illegible] орохогүй. Баруун-хой[illegible] секундын 9—14 метр [illegible] тэйгөөр һалхилха. 16 — [illegible] градус дулаан байха.

Редактор
Р. Б. ГАРМАЕВ.

«Буряад үнэн», «Пра[illegible] да Бурятии» газета[illegible] дэй коллективүүд, ре[illegible] публикын Журналист[illegible] дай холбоон «Бу[illegible] үнэн» газетын таһ[illegible] даагша нүхэр Ц. С. [illegible] бановай хүбүүн

Саянай

сагһаа урид наһа бараһ[illegible] ушарһаа гэр бүлын[illegible] тэнь, түрэлхидтэнь [illegible] зэгы шаналалаа мэдү[illegible] нэ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Программа амжалтатайгаар бэелүүлэгдэбэ» — ТАСС-ай мэдээсэл. Совет-нордан хэлсээнүүд тухай. ТАСС-ай мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Ажал хэрэгээрээ бэеэ харуула» — С. Убеевэй статья. Һургангаа хүмүүжүүлхэ. «Үг залгамжалгын хэрэг» — Н. Коробенковагай статья.

Гурбадахи хуудаһанда. Мүнөөдэр — Хилын харуулшанай үдэр. «Эхэ оронойнгоо харуулда» — А. Владимировай статья.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. Хилын саанаһаа абтаһан тобшо мэдээсэлнүүдэй суглуулбари. Мэдээсэлнүүд болон соносхолнууд.

СЭНХИР ЭКРАН

МҮНӨӨДЭР — ХИЛЫН ХАРУУЛШАНАЙ ҮДЭР

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Орбита. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 10.05—«Гүрэнэй хилэ»—олон серитэй уран һайханай телефильм. «21 оной амгалан зун» (1-дэхи сери) 11.10 —«Бүхэроссин конкурснуудай лауреат А. Литвиенко дуулаха». 11.20 — «Мэдээжэ аад, юрэ бусын юумэн». 12.20 — Шэнэ һонин. 15.15—Шэнэ һонин. 15.35—Хилын харуулшанай үдэртэ зорюулагдаһан баримтата фильмүүд. 16.30 — «Горизонт»

Орбита. 18.00 — «КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө». 18.15 —«Весна красна» — концерт. 18.45 — «Олон түмэнэй ленинскэ университет». «Хүмүүжүүлгые комплексно гуримаар». 19.15—«Зүрэг бүхэндэ —наран!».

Улаан-Үдэ. 19.30—Уласхоорондын шэнжэлэл (буряадаар).

Орбита. 19.45—«Мүнөөдэр—түби дэлхэйдэ».

Улаан-Үдэ. 20.00—«КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө». «Гусиноозерско ГРЭС» (3-дахи дамжуулга). 20.30 —«Урда-Ураалаар» — киноочерк.

Орбита. 20.45 —«Мүнөөдэр — Хилын харуулшанай үдэр». СССР-эй КГБ-гэй хилэ сахигшадай сэрэгэй политуправлениин начальник генерал-майор А. М. Латышев дамжуулгада хабаадаха. 20.55 —«Гүрэнэй хилэ» — олон серитэй уран һайханай фильм (2-дохи сери). «21 оной амгалан зун» (2-дохи сери), 22.00 — «Время». 22.35—Хилын харуулшанай үдэртэ зорюулагдаһан концерт. Гүрэнэй Түбэй концертнэ залһаа дамжуулга. Түгэсхэлдэнь — 23.35 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Орбита. 12.55 — Дамжуулгын программа. 13.00 —«Манай сэсэрлиг». 13.30 —А. Н. Островский. «Бесприданница». Зүжэг түшаа һаналаа андалдаан. 14.30 —«Алексей Саврасов» — эрдэм-дэлгэрүүлгын фильм. 14.50— «Багшада — хүгжэмэй хэшээл». 15.50—«Угрюм-река» — олон серитэй уран һайханай фильм. «Предательство» (3-дахи сери).

Улаан-Үдэ. 17.00 — Буряадай АССР-эй Гостелерадиогой арадай инструментнүүдэй концерт.

Орбита. 17.30 —«Урод хэлэн».

Улаан-Үдэ. 18.00 — Соносхолнууд.18.10 — «Москватай хөөрэлдэжэ хайрлагты». 18.40 —«Застава дуулана»—фильм-концерт.

Улаан-Үдэ. 19.45 —«Ленинград шадар бии» — киноочерк.

Орбита. 21.00 — «Амгалан нойрсогты, багашуул!». «Шэдитэ экран». 21.15 —Баскетболоор Европын чемпионат. Эрэшүүл. СССР—ФРГ. (2-дохи тайм). ЧССР-һээ дамжуулга. 22.00 —«Время». 22.35 —«Угрюм-река» — олон серитэй уран һайханай фильм. «Крах» (4-дэхи сери).

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ. ул. ЛЕНИНА, 35, редактор—2-54-54, приемная —2-54-93, зам. редактора—2-68.08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь —2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-60-91, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства —2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, информации—2-34-05, перевод—2-54-93, писем и селькоров —2-67-81, корректорская—2-35-95, машинное бюро—2-57-63, фотолаборатория—2-33-61, отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств полиграфии и книжной торговли.
Н-01577. Заказ № 122. Индекс 5901.